

INSTYTUT KASZUBSKI

Działalność od kwietnia 2012
do marca 2015 roku

INSTYTUT KASZUBSKI

Działalność od kwietnia 2012
do marca 2015 roku

OPRACOWANIE

Tomasz Rembalski
Cezary Obracht-Prondzyński

Gdańsk 2015

Korekta:

Sławina Kwidzińska

Skład i łamanie:

Anna Maciejewska i Maciej Ostoja-Lniski

© Copyright by Instytut Kaszubski, Gdańsk 2015

Wydawca:

Instytut Kaszubski

Druk:

Totem, 88-100 Inowrocław, ul. Jacewska 89

ISBN 978-83-63368-57-9

Spis treści

Sprawy organizacyjne	5
<i>Historia Kaszubów</i> – grant Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki	12
Nagroda im. Gerarda Labudy	14
Powołanie Rady i Komisji Kaszubskiej Stacji Naukowej PAU w Gdańsku	15
Wydawnictwa	20
Konferencje, seminaria, sesje	24
Pomorska debata o kulturze	34
Spotkania promocyjne	39
Inne nagrody i wyróżnienia	47
Inne przedsięwzięcia: wystawy, upamiętnienia, spotkania	49
Partnerzy, mecenas, współpracownicy	55

Sprawy organizacyjne

Siedziba Instytutu Kaszubskiego mieści się gdańskim Domu Kaszubskim, przy ul. Straganiarskiej 22–23. Zgodnie ze statutem, głównym celem Instytutu jest: „w nawiązaniu do potrzeb i oczekiwań społeczności kaszubskiej oraz tradycji badań kaszuboznawczych, organizowanie prac badawczych i popularyzowanie ich efektów, wzbogacanie i rozwijanie regionalnego ruchu kaszubsko-pomorskiego, integrowanie kaszubsko-pomorskiego środowiska naukowego oraz podejmowanie działań na rzecz jego rozwoju”. Cele te Instytut osiąga poprzez organizowanie konferencji i seminariów naukowych, tworzenie i realizowanie różnych programów badawczych, prowadzenie działalności wydawniczej, tworzenie zbiorów bibliotecznych, organizację wystaw, upamiętnianie osób zasłużonych dla kultury Kaszub i Pomorza, organizację podróży studyjnych, nawiązywanie kontaktów międzynarodowych oraz pomoc w rozwijaniu młodej kadry naukowej.

Zebranie sprawozdawczo-wyborcze

Na początku 2012 roku zakończyła się piąta i rozpoczęła szóstą kadencja działalności władz Instytutu Kaszubskiego. Z tej okazji 20 kwietnia w Tawernie Kaszubskiej „Mestwin” w Gdańsku odbyło się zebranie sprawozdawczo-wyborcze jego członków. W części organizacyjnej zebrania, po wcześniejszym przyjęciu porządku obrad, krótki komentarz do opublikowanych i przesłanych wcześniej sprawozdań wygłosił prezes Instytutu Kaszubskiego prof. Józef Borzyszkowski, następnie przedstawione zostało sprawozdanie finansowe IK za lata 2009–2011 oraz opinia Komisji Rewizyjnej za 2011 rok. Ustępującemu Zarządowi udzielono absolutorium, a w skład nowych władz (szóstej kadencji) Instytutu Kaszubskiego powołano następujące osoby:

- prof. dr hab. Józef Borzyszkowski – prezes,
- prof. dr hab. Cezary Obracht-Prondzyński – wiceprezes,
- prof. UG dr hab. Anna Kwaśniewska – skarbnik,

- dr Tomasz Rembalski – sekretarz,
- dr Miłostława Borzyszkowska-Szewczyk,
- prof. dr hab. Andrzej Romanow,
- prof. AP dr hab. Daniel Kalinowski – członkowie Zarządu.

Do nowej Komisji Rewizyjnej powołano: prof. ASz dr. hab. Bolesława Hajduka, prof. dr. hab. Mieczysława Nurka i prof. UG dr. hab. Marka Cybulskiego.

Podczas zebrania sprawozdawczo-wyborczego wręczono dyplom Członka Honorowego Instytutu Kaszubskiego prof. Andrzejowi Zbierskiemu. Z powodu choroby dyplomu nie mógł odebrać ks. abp. Tadeusz Gocłowski. Nastąpiło to dopiero 13 września 2012 roku. Ważnym wydarzeniem podczas tego spotkania było podpisanie umowy między Instytutem Kaszubskim a Rodziną prof. Gerarda Labudy, dotyczącej utworzenia Nagrody Jego imienia.

Doroczne zebrania walne członków Instytutu Kaszubskiego

W trakcie trwania szóstej kadencji coroczne **walne zebrania członków** Instytutu, oprócz 20 kwietnia 2012 roku, miały miejsce również 12 kwietnia 2013 i 25 kwietnia 2014 roku w Tawernie „Mestwin”.

12 kwietnia 2013 roku do wspomnianej Tawerny na doroczne zebranie ogólne przybyło 62 członków Instytutu. Prezes, prof. Józef Borzyszkowski przedstawił sprawozdanie z działalności Instytutu Kaszubskiego za rok 2012. Poinformował o przyjęciu nowych członków w szeregi stowarzyszenia. Wcześniej minutą ciszy uczczono zmarłych w roku sprawozdawczym członków IK: prof. Jerzego Szukalskiego, prof. Władysława Pałubickiego oraz prof. Jana Drwala. W drugiej części wystąpienia Prezes omówił działalność naukową IK, w tym zorganizowane konferencje. Nadmienił o działalności trzech silnych ośrodków Instytutu: w Szczecinie, Słupsku i na Krajnie, w Wielkim Buczku. Z zadowoleniem poinformował o nadaniu chojnickiemu muzeum imienia Juliana Rydzkowskiego, o co od wielu lat zabiegał osobiście, jak i też w imieniu Instytutu Kaszubskiego. Do sukcesów Instytutu zaliczył również możliwość powołania kierunku etnofilologia kaszubska na Uniwersytecie Gdańskim, m.in. dzięki staraniom prof. Cezarego Obracht-Prondzyńskiego i dr Justyny Pomierskiej. Z kolei prof. Cezary Obracht-Prondzyński przedstawił sprawozdanie finansowe za 2012 r., a następnie wygłosił do niego obszerny komentarz.

25 kwietnia 2014 roku w Tawernie „Mestwin”, w Domu Kaszubskim odbyło się doroczne zebranie ogólne członków Instytutu. Spośród 128 człon-

ków wzięły w nim udział 32 osoby. Prezes, prof. Józef Borzyszkowski poinformował o przyjęciu nowych członków w szeregi stowarzyszenia oraz poprosił, aby minutą ciszy uczcić jego zmarłych członków: prof. Andrzeja Zbierskiego oraz prof. Brunona Synaka. W drugiej części swojego wystąpienia Prezes omówił działalność naukową IK, w tym zorganizowane konferencje. Podkreślił, iż w minionym roku w miarę dobrze układała się współpraca ze Zrzeszeniem Kaszubsko-Pomorskim oraz instytucjami samorządowymi. Ważnym tego dowodem było zorganizowanie wspólnie z Urzędem Miasta Gdańska oraz ZK-P wyjazdu na Targi Książki w Krakowie. Wspomniał także o istotnej współpracy z Muzeum Piśmiennictwa i Muzyki Kaszubsko-Pomorskiej w Wejherowie. Zapowiedział ukazanie się kolejnego tomu w serii „Pro memoria”, poświęconego Izabelli Trojanowskiej, zawierającego m.in. katalog jej spuścizny. Kolejne zagadnienie, ważne z punktu widzenia działalności IK, dotyczyło m.in. czasopisma „Acta Cassubiana”, które uzyskało w 2013 roku 4 punkty na liście ministerialnej. Prof. Borzyszkowski poinformował również o uruchomieniu kierunku etnofilologia kaszubska na UG, o współpracy z Gminnym Ośrodkiem Kultury w Głównych, w ramach której przygotowano konferencję o dziejach gminy Główny i okolicy oraz o innych przedsięwzięciach, o których pisano w sprawozdaniu dostarczonym członkom przed walnym zebraniem. W następnym punkcie zebrania prof. Cezary Obracht-Prondzyński przedstawił sprawozdanie finansowe za 2013 rok. Po dyskusjach nad sprawozdaniami Zarząd Instytutu uzyskał w głosowaniu absolutorium za rok 2013. Następnie odbyła się dyskusja nad planem pracy.

Sprawy członkowskie

W trakcie szóstej kadencji przybyło **25** nowych członków Instytutu Kaszubskiego. W 2012 roku przyjęto dziesięć osób: ks. abp. seniora archidiecezji gnieźnieńskiej prof. Henryka Muszyńskiego, prof. UG dr hab. Zbigniewa Treppę, prof. Shinsuke Hosodę z Ryukoku University w Kyoto w Japonii, dr. hab. Dariusza Andrzeja Sikorskiego, mediewistę z UAM w Poznaniu, dr. Arnolda Kłonczyńskiego, prodziekana Wydziału Historycznego UG, dr. Jacka Kowalkowskiego, historyka, pracownika ZAiE „Automatex” sp. z o.o. w Poznaniu, dr. Krzysztofa Nierzwickiego z Biblioteki Uniwersyteckiej w Toruniu, ks. dr. Krzysztofa Kocha, dyrektora Biblioteki Diecezjalnej im. bp. Jana Bernarda Szłagi w Pelplinie, mgr. inż. Przemysława Pragerta, kaszubskiego heraldyka, wiceprezesa spółki „Nauta-Stal” w Gdyni, dr. Justynę Pomierską z Uniwersytetu Gdańskiego.

W 2013 roku w poczet członków przyjęto osiem osób: dr Nicole Dołowy-Rybińską, kulturoznawcę i slawistkę z UW i PAN, dr Hannę Makurat – obie z Instytutu Filologii Polskiej UG, prof. Mieczysława Ronkowskiego z Politechniki Gdańskiej, dr. Sławomira Bronka z Akademii Muzycznej w Gdańsku, dr. Michała Kargula, nauczyciela z Tczewa i działacza regionalnego na Kociewiu, ks. dr. Bogusława Głodowskiego z Gdańska, dr. Pawła Trawickiego z Instytutu Politologii UG, dr. Krzysztofa Sławskiego, historyka i politologa z Bytowa. W listopadzie zmarł dr Kazimierz Przybyszewski z Torunia.

W roku 2014 Instytutowi przybyło pięciu nowych członków: dr Janusz Mosakowski, literaturoznawca z UG, prof. Jan Kreft, medioznawca z UG i UJ, dr Witosława Frankowska z Akademii Muzycznej w Gdańsku, dr Wojciech Szramowski, historyk z UMK, dr Małgorzata Klinkosz z Instytutu Filologii Polskiej UG. Z kolei na początku 2015 roku przyjęto jednego nowego członka prof. Bogdana Narlocha z Akademii Sztuki w Szczecinie.

Niestety, w minionych latach pożegnaliśmy kilka osób z naszego grona. Oprócz przywołanych już prof. Andrzeja Zbierskiego, Członka Honorowego Instytutu oraz profesorów Jerzego Szukalskiego, Jana Drwala, Władysława Pałubickiego i Brunona Synaka odeszli od nas: prof. Edmund Wnuk-Lipiński, prof. Marek Latoszek oraz prof. Jerzy Samp. Zachowamy ich wszystkich we wdzięcznej pamięci.

Aktualnie Instytut Kaszubski liczy **125** członków.

Pracownicy Instytutu Kaszubskiego

W latach 2012–2014 stałym pracownikiem Instytutu Kaszubskiego, zapewniającym obsługę sekretariatu, była do dnia 31 sierpnia 2014 roku pani Anna Kawalec, która z powodu wypowiedzki z Gdańska, zmuszona była zrezygnować z pracy. Ponadto, w roku 2012 staż w ramach umowy z Powiatowym Urzędem Pracy w Gdańsku, odbyły panie Agata Ciura (od 10 kwietnia do 7 września 2012) i Aleksandra Frasz (od 4 września do 31 grudnia 2012). Wcześniej, w ramach reintegracji zawodowej, od 4 października 2011 do 31 marca 2012 roku w sekretariacie Instytutu pracowała pani Danuta Najgeburska. W 2013 roku staż odbyła pani Marta Lipka (od 11 lutego do 10 lipca 2013), od 11 lipca zatrudniona na stanowisku asystentki zarządu. W roku 2014 w ramach umowy z PUP staż w Instytucie odbyli (od 17 lutego do 16 sierpnia 2014) pani Karolina Konkół, która od 18 sierpnia 2014 r. została jego stałą pracownicą oraz (od 25 sierpnia do 30 listopada 2014) pan Mateusz Babicki.

CZŁONKOWIE INSTYTUTU KASZUBSKIEGO

LP	Imię i nazwisko	Ośrodek z którym dana osoba jest związana
1.	Prof. Zdzisław Aleksander	Gdańsk
2.	Prof. Grzegorz Berendt	Gdańsk
3.	Prof. Tadeusz Białecki	Szczecin
4.	Dr Miłostawa Borzyszkowska-Szewczyk	Gdańsk
5.	Prof. Józef Borzyszkowski	Gdańsk
6.	Prof. Marion Brandt	Gdańsk
7.	Prof. Edward Breza	Gdańsk
8.	Prof. Hubert Bronk	Szczecin
9.	Dr hab. Jan Jacek Bruski	Kraków
10.	Prof. Klemens Bruski	Gdańsk
11.	Dr Sławomir Bronk	Gdańsk
12.	Prof. Andrzej Ceynowa	Gdańsk
13.	Dr Andrzej Chłudziński	Pruszcz Gdański
14.	Dr Jan Chłosta	Olsztyn
15.	Prof. Marek Cybulski	Gdańsk
16.	Prof. Mariusz Czepczyński	Gdańsk
17.	Dr Tomasz Derlatka	Praga-Warszawa
18.	Dr Nicole Dołowy-Rybińska	Warszawa
19.	Prof. Zdzisław Dubiella	Elbląg
20.	Prof. Aleksandr Duliczenko	Tartu (Estonia)
21.	Prof. Krystyna Dziworska	Gdańsk
22.	Dr Witosława Frankowska	Gdańsk
23.	Dr Marian Fryda	Człuchów
24.	Dr Henryk Ganowiak	Gdynia
25.	Ks. dr Bogusław Franciszek Głodowski	Gdańsk
26.	Dr Michał von Grabowski	Niemcy
27.	Prof. Andrzej Groth	Gdańsk-Słupsk
28.	Prof. Zbigniew Grzonka	Gdańsk
29.	Prof. Jerzy Gwizdała	Gdańsk
30.	Prof. Bolesław Hajduk	Szczecin-Gdańsk
31.	Prof. Maciej Hejger	Słupsk
32.	Prof. Shinsuke Hosoda	Kyoto (Japonia)
33.	Prof. Janusz Jasiński	Olsztyn
34.	Mgr Antoni Kakareko	Gdańsk
35.	Prof. Daniel Kalinowski	Słupsk
36.	Dr Michał Kargul	Tczew
37.	Prof. Jan Kreft	Kraków-Gdańsk
38.	Prof. Jowita Kęcińska-Kaczmarek	Słupsk-Buczek Wielki

39.	Dr Aleksander Klemp	Gdańsk
40.	Dr Małgorzata Klinkosz	Gdańsk
41.	Prof. Arnold Kłoczyński	Gdańsk
42.	Ks. dr Krzysztof Koch	Pelplin
43.	Dr Krzysztof Korda	Gdańsk
44.	Prof. Piotr Kowalik	Gdańsk
45.	Dr Jacek Kowalkowski	Poznań
46.	Prof. Kazimierz Kozłowski	Szczecin
47.	Prof. Eugeniusz Stanisław Kruszewski	Kopenhaga (Dania)
48.	Prof. Adela Kuik-Kalinowska	Słupsk
49.	Prof. Anna Kwaśniewska	Gdańsk
50.	Prof. Adam Labuda	Poznań
51.	Prof. Damian Labuda	Montreal (Kanada)
52.	Prof. Aleksander Labuda	Wrocław
53.	Dr Bogdan Libich	Lębork
54.	Prof. Tadeusz Linkner	Gdańsk
55.	Prof. Włodzimierz Łajming	Gdańsk
56.	Mgr Aleksander Łosiński	Karsin
57.	Dr Hanna Makurat	Gdańsk
58.	Prof. Alfred Majewicz	Poznań
59.	Prof. Monika Mazurek-Janasiak	Gdańsk
60.	Ks. dr Wiesław Mering	Włocławek
61.	Prof. Witold Molik	Poznań
62.	Mgr Leszek Molendowski	Gdańsk
63.	Dr Jan Mordawski	Gdańsk
64.	Dr Janusz Mosakowski	Gdańsk
65.	Prof. Bolesław Mazurkiewicz	Gdynia
66.	Ks. prof. Henryk Józef Muszyński	Gniezno
67.	Prof. Anastazy Nadolny	Pelplin
68.	Prof. Bogdan Narloch	Szczecin
69.	Dr Jacek Nakielski	Gdańsk
70.	Dr Krzysztof Nierzwicki	Toruń
71.	Prof. Mieczysław Nurek	Gdańsk
72.	Prof. Lutz Oberdörfer	Greifswald (Niemcy)
73.	Prof. Cezary Obracht-Prondzyński	Gdańsk
74.	Prof. Hubert Orłowski	Poznań
75.	Prof. Mirosław Ossowski	Gdańsk
76.	Prof. Maria Pająkowska-Kensik	Bydgoszcz
77.	Dr Jarosław Pająkowski	Świecie
78.	Prof. Tadeusz Palmowski	Gdynia
79.	Dr Renata Pałczyńska-Gościński	Gdańsk
80.	Dr Maria Pelczar	Gdańsk
81.	Prof. Wiktor Pepliński	Gdańsk
82.	Ks. prof. Jan Perszon	Toruń

83.	Mgr Stanisław Pestka	Gdańsk
84.	Dr Christian Pletzing	Lubeka (Niemcy)
85.	Dr Justyna Pomierska	Gdańsk
86.	Prof. Hanna Popowska-Taborska	Warszawa
87.	Mgr inż. Przemysław Pragert	Gdynia
88.	Dr Tomasz Rembalski	Gdańsk
89.	Prof. Miłoś Ręznik	Warszawa-Chemnitz (Niemcy)
90.	Prof. Andrzej Romanow	Gdańsk
91.	Prof. Mieczysław Ronkowski	Gdańsk
92.	Prof. Hieronim Rybicki	Słupsk
93.	Dr Magdalena Izabela Sacha	Gdańsk
94.	Dr Tadeusz Sadkowski	Wdzydze
95.	Prof. Andrzej Sakson	Poznań
96.	Dr Joanna Schodzińska	Lębork
97.	Prof. Piotr Semków	Gdynia
98.	Prof. Ewa Siatkowska	Warszawa
99.	Dr Tomasz Siemiński	Bytów
100.	Ks. prof. Henryk Skorowski	Warszawa
101.	Prof. Dariusz Andrzej Sikorski	Poznań
102.	Dr Krzysztof Sławski	Bytów
103.	Dr Zbigniew Sobisz	Słupsk
104.	Prof. Wojciech Skóra	Słupsk
105.	Prof. Witold Stankowski	Kraków
106.	Prof. Włodzimierz Stępiński	Szczecin
107.	Dr Jerzy Szewz	Gdańsk
108.	Dr Wojciech Szramowski	Toruń
109.	Ks. mgr Władysław Szulist	Lipusz
110.	Prof. Zygmunt Szultka	Słupsk
111.	Dr Paweł Trawicki	Gdańsk
112.	Prof. Jerzy Treder	Gdańsk
113.	Prof. Zbigniew Treppa	Gdańsk
114.	Ks. prof. Jan Walkusz	Lublin
115.	Dr Nelly Marianne Wannow	Niemcy
116.	Prof. Edward Włodarczyk	Szczecin
117.	Prof. Edmund Wittbrodt	Gdańsk
118.	Dr Tomasz Wicherkiewicz	Poznań
119.	Prof. Mieczysław Wojciechowski	Toruń
120.	Prof. Jacek Woźny	Bydgoszcz
121.	Dr Elżbieta Wrocławska	Warszawa
122.	Mgr Urszula Zaborska	Toruń
123.	Prof. Zbigniew Zielonka	Słupsk
124.	Prof. Jadwiga Zieniukowa	Warszawa
125.	Prof. Jan Żebrowski	Gdańsk-Elbląg

Historia Kaszubów – grant Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki

Znaczącym wydarzeniem i sukcesem naukowym Instytutu Kaszubskiego było uzyskanie grantu w ramach Narodowego Programu Rozwoju Humanistyki.

Celem podstawowym projektu jest wydanie drukiem czterech tomów syntezy dziejów Kaszubów na tle historii Pomorza (od czasów nowożytnych po współczesność).

Podstawą teoretyczną i metodologiczną jest koncepcja prof. Gerarda Labudy (autor wydanego w 2006 t. I *Historii Kaszubów*). Charakterystyczne dla niej jest ujęcie podmiotowe. Oznacza to, że osią wykładu nie są systemy polityczne czy też struktury gospodarcze, lecz przekształcająca się w procesie dziejowym społeczność etniczna ujmowana na – zmiennym historycznie – kaszubskim terytorium językowym. Historia ta winna być pisana nie z punktu widzenia polityki realizowanej przez dane centrum polityczne (czy to niemieckie, czy też polskie), lecz z punktu widzenia samej społeczności kaszubskiej, a więc tego, jak ona doświadczała i interpretowała te działania podejmowane oraz na ile potrafiła, z jakim skutkiem i w jakich okresach być aktywnym podmiotem, realizującym własną politykę (głównie w wymiarze kulturowym). Inne przyjęte założenia metodologiczne to: interdyscyplinarne podejście, konieczne w badaniach regionalnych społeczności etnicznych żyjących przez setki lat na pograniczu kulturowym; postulat koncentracji na aspektach kulturowych, z uwzględnieniem kontekstu politycznego i społeczno-ekonomicznego; uwzględnienie różnicowań lokalnych i subregionalnych oraz tożsamościowych w obrębie społeczności kaszubskiej. Kolejne planowane tomy to:

- T II: *Czasy nowożytne (1525–1806)*. Autor – prof. zw. dr hab. Zygmunt Szultka. Osią wykładu będzie stanowe społeczeństwo kaszubskie na zmiennym w czasie kaszubskim obszarze językowym w dobie nowożytnej, z uwzględnieniem odmienności sytuacji na terytorium: zachodniopomorskim, lęborsko-bytowskim i polskim.

- T. III: *Wiek XIX (1806/1815–1919/1920)*. Autor – prof. zw. dr hab. Józef Borzyszkowski. Kluczowe dla tego okresu znaczenie mają pruskie reformy oraz procesy modernizacyjne, pojawienie się ruchu kaszubskiego, znamionującego głębokie przemiany tożsamościowe, społeczne i kulturowe w obrębie tej społeczności, postawy Kaszubów w obliczu kształtowania się niemieckiego nacjonalizmu na Pomorzu i polskiego ruchu narodowego, kwestie podziału religijnego i jego skutków dla asymilacji oraz głęboka zmiana cywilizacyjna, a wraz z nią przemiany kulturowo-mentalne.
- T. IV: *Kaszubi w II RP i w czasie II wojny światowej (1920–1939–1945)*. Autor – prof. zw. dr hab. Józef Borzyszkowski. Kluczowe problemy to: skutki podziału społeczności kaszubskiej między trzy państwa, polityka przez nie realizowana, relacje i dystanse międzygrupowe, w tym stosunek do Niemców oraz dylematy tożsamościowe i skomplikowanie postaw narodowych Kaszubów. Niezwykle ważnym będzie pokazanie specyfiki II wojny światowej na Kaszubach, także z tego względu, że jest to okres mający ogromny wpływ nadal na kształtowanie kaszubskiej pamięci, autowizerunku grupy i jej tożsamości.
- T. V: *Dzieje najnowsze (po 1945 r.)*. Autor – prof. zw. dr hab. Cezary Obracht-Prondzyński. Przedmiotem analizy będzie sytuacja społeczności kaszubskiej w nowych warunkach ustrojowych, politycznych, ekonomicznych i kulturowych po 1945 roku oraz upodmiotowienie obywatelskie i etniczne po 1989 roku.

Ponieważ projekt obejmuje szeroki okres chronologiczny (od XVI wieku po współczesność), został on podzielony na kilka etapów – od prac koncepcyjnych i metodologicznych, przez etap kwerend aż po wydanie czterech tomów syntezy. Do realizacji projektu zostało włączone grono młodych badaczy, a ponadto będzie on na różnych etapach poddany recenzjom i dyskutowany na specjalnych seminariach.

W zamierzeniu jest wydanie czterech tomów *Historii Kaszubów* (t. II-V). Każdy będzie miał ok. 25 arkuszy wyd. objętości, forma B5, wszystkie będą w jednolitej szacie graficznej, w twardej oprawie, z kilkudziesięcioma ilustracjami, opatrzone indeksami osobowym i geograficznym oraz obszerną bibliografią.

Projekt trwał będzie w latach 2014–2018, a jego wartość to 578 400 zł.

Nagroda im. Gerarda Labudy

W minionej kadencji odbyła się pierwsza edycja konkursu o Nagrodę im. Gerarda Labudy, ufundowana dzięki donacji Profesora. Zgodnie z przyjętym regulaminem wręczenie Nagrody następuje co trzy lata. Laureatem Nagrody może zostać badacz (lub zespół badaczy) w wieku do 40 lat. Zaś przyznana może ona zostać za: pracę naukową – książkę, opublikowaną w ciągu ostatnich trzech lat; za cykl prac – publikacji książkowych, z których ostatnia została wydana w ciągu ostatnich trzech lat lub też za pracę jeszcze niepublikowaną. Zgłaszane dzieła mogą mieć charakter opracowań: teoretycznych, metodologicznych, źródłowych. Mogą to być również podręczniki akademickie oraz prace popularyzujące wiedzę o Kaszubach i Pomorzu.

Do pierwszego konkursu o Nagrodę im. Gerarda Labudy zostało zakwalifikowanych dziesięć prac naukowych, spełniających kryteria określone w Regulaminie. Oceny zgłoszonych prac dokonała Kapituła Nagrody w składzie: prof. dr hab. Józef Borzyszkowski – prezes Instytutu Kaszubskiego, przewodniczący Kapituły; prof. dr hab. Witold Molik, prof. dr hab. Cezary Obracht-Prondzyński, prof. dr hab. Jerzy Strzelczyk i prof. dr hab. Jerzy Treder.

Spośród zgłoszonych prac Kapituła postanowiła nagrodzić dwiema równorzędnymi nagrodami w wysokości 12 500 zł prace: Sylwii Bykowskiej, *Rehabilitacja i weryfikacja narodowościowa polskiej ludności w województwie gdańskim po II wojnie światowej*, Gdańsk 2012 oraz Agnieszki Chlebowskiej, *„Stare panny”, wdowy i rozwiedzione. Samotne szlachcianki w Prusach w latach 1815–1914 na przykładzie prowincji Pomorze, Szczecin* 2012.

Nagroda została wręczona 19 października 2013 roku, a uroczystość z udziałem Rodziny Profesora G. Labudy odbyła się w Domu Kaszubskim. Laudacje wygłosili prof. Witold Molik oraz prof. Cezary Obracht-Prondzyński.

Powołanie Rady i Komisji Kaszubskiej Stacji Naukowej PAU w Gdańsku

Ważnym wydarzeniem dla środowiska naukowego Pomorza było powołanie do życia Stacji Naukowej Polskiej Akademii Umiejętności w Gdańsku. Stało się to możliwe dzięki staraniom i na wniosek członków PAU z dn. 25 maja 2014 roku, prof. dr. hab. n. med. Janusza Limona (od 1 stycznia 2015 roku wiceprezesa Oddziału Gdańskiego PAN) oraz prof. dr. hab. Józefa Borzyszkowskiego, prezesa Instytutu Kaszubskiego. Wniosek został przyjęty i 24 czerwca 2014 roku Rada Polskiej Akademii Umiejętności powołała Stację Naukową PAU w Gdańsku. Na mocy decyzji Rady PAU z 28 października 2014 roku organizatorem Stacji Naukowej PAU w Gdańsku i jej Komisji Kaszubskiej został prof. Józef Borzyszkowski. Dnia 21 stycznia 2015 roku Rada PAU zatwierdziła również skład Rady i członków Komisji Kaszubskiej.

Pierwsze zebranie członków Rady i Komisji Kaszubskiej Stacji Naukowej PAU w Gdańsku, w którym wzięło udział 21 osób, odbyło się w Domu Kaszubskim w dniu 21 lutego 2015 roku. Gościem zebrania był Wicemarszałek Senatu RP Jan Wyrowiński.

Na wstępie zebrania prof. Józef Borzyszkowski zaprezentował okoliczności powołania w Gdańsku Stacji Naukowej PAU i jej uwarunkowania statutowe. Następnie omówił zadania Stacji oraz możliwości jej działalności w dziedzinie humanistyki. Przy okazji wspomniął, iż niejako wzorem Krakowa chciano ulokować siedzibę Stacji przy Oddziale Polskiej Akademii Nauk przy ul. Jaśkowa Dolina. Inicjatywa ta spotkała się jednak z wieloma biurokratycznymi przeszkodami ze strony PAN, więc projekt ten nie doszedł do skutku. Stąd siedzibą Stacji Naukowej PAU w Gdańsku stał się Dom Kaszubski przy ul. Straganiarskiej 22. Przechodząc do meritum wystąpienia, prof. Józef Borzyszkowski na pierwszym miejscu wymienił możliwości organizowania konferencji naukowych. Pierwsza, zatytułowana *Kaszubi i Pomorze a Kraków: sprawy kaszubsko-pomorskie w kręgu Polskiej Akademii Umiejętności*, została zaplanowana na 12–13 czerwca 2015 r. W dalszej

części wystąpienia prof. Józef Borzyszkowski stwierdził, iż obok propozycji kolejnych konferencji różnych dyscyplin naukowych, Stacja Naukowa PAU powinna patronować np. „Encyklopedii Kaszubskiej”, czy projektowi „Kaszubi w dziejach Rzeczypospolitej”. Nieobce winny jej być również sprawy artystyczne. Szczególną uwagę zwrócił na poszerzenie kontaktów w basenie Morza Bałtyckiego.

Możliwości badań i działań Stacji PAU w dziedzinie nauk medycznych zaprezentował prof. dr hab. n. med. Janusz Limon w formie prezentacji zatytułowanej *Efekt założyciela a Kaszubi*. Prof. Limon wspomniał o stosunkowo licznych przypadkach zmian genetycznych występujących wśród Kaszubów. W mediach zjawisko to zostało okrzyknięte „kaszubską kłątą”, z czym zdaniem prelegenta, należy walczyć. Bardzo interesujące wystąpienie prof. Limona spotkało się z żywą dyskusją, w której udział wzięli prof. Jacek Jassem, prof. Cezary Obracht-Prondzyński, prof. Zygmunt Szultka, prof. Miłoś Źreznik, prof. Józef Borzyszkowski i dr Tomasz Rembalski. W jej podsumowaniu prof. Borzyszkowski stwierdził, iż dowodzi ona, jak potrzebne są wspólne seminaria medyków i historyków, czy socjologów.

W następnej części spotkania nastąpiła autoprezentacja zebranych członków Rady Stacji Naukowej PAU w Gdańsku i jej Komisji Kaszubskiej. W kolejności wystąpili: prof. Daniel Kalinowski, prof. Edward Breza, prof. Janusz Limon, prof. Jacek Jassem, prof. Roman Kaliszan, ks. prof. Wojciech Bęben, dr Katarzyna Kulikowska, dr Miłostawa Borzyszkowska-Szewczyk, prof. Miłoś Źreznik, prof. Cezary Obracht-Prondzyński, prof. Józef Borzyszkowski, dr Tomasz Rembalski, prof. Stanisław Achremczyk, prof. Janusz Jasiński, prof. Jolanta Wierzba, prof. Anna Kwaśniewska, prof. Jerzy Treder, dr Justyna Pomierska, prof. Edward Włodarczyk, prof. Zygmunt Szultka i prof. Kazimierz Kozłowski.

W dalszej części zebrania poprzez głosowanie dokonano wyboru przewodniczącego Rady oraz zarząd Komisji. Przy dwóch głosach wstrzymujących na przewodniczącego Rady Stacji Naukowej PAU w Gdańsku wybrano prof. Janusza Limona. Również przy dwóch głosach wstrzymujących wybrano prof. Józefa Borzyszkowskiego na przewodniczącego, prof. Jolantę Wierzbę na zastępcę przewodniczącego i prof. Cezarego Obracht-Prondzyńskiego na sekretarza Komisji Kaszubskiej PAU.

Na koniec zebrania uczestnicy mogli zwiedzić siedzibę Instytutu Kaszubskiego, mając jednocześnie możliwość wzbogacenia swoich księgozbiorów o wydawnictwa Instytutu. Na zaproszenie Instytutu Kaszubskiego zebrani zostali podjęci obiadem w Tawernie Kaszubskiej „Mestwin”.

Skład Rady Stacji Naukowej PAU w Gdańsku

A. Członkowie PAU

1. Prof. Roman Kaliszan – Gdańsk
2. Prof. Jacek Jassem – Gdańsk
3. Prof. Janusz Limon – Gdańsk
4. Prof. Jerzy Limon – Gdańsk
5. Prof. Janusz Małłek – Toruń
6. Prof. Krzysztof Narkiewicz – Gdańsk
7. Prof. Stanisław Salmonowicz – Toruń
8. Prof. Józef Borzyszkowski – Gdańsk

B. Osoby spoza PAU

1. Prof. Stanisław Achremczyk – Olsztyn (historyk, dyr. OBN im. Wojciecha Kętrzyńskiego w Olsztynie, badacz dziejów Warmii, b. rektor Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego);
2. Prof. Edward Breza – Gdańsk (językoznawca, kaszubolog, em. prac. UG, członek Instytutu Kaszubskiego, badacz toponimii i toponomastyki kaszubsko-pomorskiej, m.in. autor monografii *Przydomki szlachty kaszubskiej*);
3. Prof. Janusz Jasiński – Olsztyn (historyk, badacz dziejów Warmii i Mazur, współautor *Historii Pomorza*, em. prof. PAN, członek Instytutu Kaszubskiego);
4. Prof. Kazimierz Kozłowski – Szczecin (politolog, historyk, prac. Uniwersytetu Szczecińskiego, badacz dziejów najnowszych Pomorza Zachodniego, b. dyr. Archiwum Państwowego w Szczecinie, członek Instytutu Kaszubskiego);
5. Prof. Jan Lubiński – Szczecin (prof. Pomorskiego Uniwersytetu Medycznego, patomorfolog i genetyk kliniczny, członek Instytutu Kaszubskiego);
6. Prof. Zygmunt Szultka – Słupsk (historyk, prac. Akademii Pomorskiej w Słupsku i Zakładu Historii Pomorza IH PAN w Poznaniu, członek Instytutu Kaszubskiego, współautor syntezy *Historia Pomorza*, badacz dziejów Kaszubów i Kościoła ewangelickiego na Pomorzu Zachodnim);

7. Prof. Jerzy Treder – Wejherowo (językoznawca, em. prof. UG, członek Instytutu Kaszubskiego, wybitny badacz języka kaszubskiego – zabytków, gramatyki i frazeologii, rozwoju kaszubskiego języka literackiego);
8. Prof. Edward Włodarczyk – Szczecin (historyk, badacz dziejów najnowszych Pomorza, współautor *Historii Pomorza*, aktualny rektor Uniwersytetu Szczecińskiego, członek Instytutu Kaszubskiego).

Skład Komisji Kaszubskiej przy Stacji Naukowej PAU w Gdańsku

1. Prof. Józef Borzyszkowski – Gdańsk (członek korespondent PAU, prezes Instytutu Kaszubskiego);
2. Prof. Cezary Obracht-Prondzyński – Gdańsk (prac. UG, wiceprezes Instytutu Kaszubskiego, historyk i socjolog, autor licznych opracowań – monografii i studiów – dotyczących dziejów i tożsamości Kaszubów, ruchu kaszubsko-pomorskiego, muzeów na Pomorzu i współczesności kultury kaszubsko-pomorskiej);
3. Prof. UG, dr hab. ks. Wojciech Bęben – Gdańsk (etnolog Uniwersytetu Gdańskiego, badacz kultur ludów pierwotnych Australii i Oceanii oraz Nowej Zelandii, autor cennych monografii);
4. Prof. AP, dr hab. Daniel Kalinowski – Słupsk (prof. Akademii Pomorskiej, członek Instytutu Kaszubskiego, historyk literatury polskiej i kaszubskiej, teatrolog, autor kilku monografii i redaktor naukowy licznych dzieł zbiorowych dot. m.in. życia i twórczości pisarzy kaszubskich, współtwórca Biblioteki Pisarzy Kaszubskich);
5. Prof. dr hab. Miloš Řezník – Praga – Warszawa (Czech z Pragi, do niedawna prof. Uniwersytetu w Chemnitz, aktualnie dyr. Niemieckiego Instytutu Historycznego w Warszawie, członek Instytutu Kaszubskiego, badacz dziejów Prus Królewskich i ruchu młodokaszubskiego);
6. Dr Tomasz Derlatka – Warszawa – Praga (pracownik Czeskiej Akademii Nauk, członek Instytutu Kaszubskiego, badacz literatury serbołużycyjskiej i kaszubskiej; do niedawna prac. Uniwersytetu w Lipsku);
7. Prof. UG, dr hab. Anna Kwaśniewska – Gdańsk (prac. Instytutu Archeologii i Etnologii UG, skarbnik Instytutu Kaszubskiego, autorka m.in. monografii dot. dziejów garncarstwa na Kaszubach oraz badań etnologicznych na Kaszubach i Pomorzu w XIX i XX w.; oprac. i przygotowała do druku m.in. prace Józefa Gajka i Bożeny Stelmachowskiej);

8. Prof. ASz, dr hab. Bogdan Narloch – Koszalin (prof. Akademii Sztuki w Szczecinie, muzyk, organista i badacz dziejów budownictwa i muzyki organowej na Pomorzu, organizator Festiwalu Muzyki Organowej w Koszalinie);
9. Dr Miłostawa Borzyszkowska-Szewczyk – Gdańsk (historyk literatury, prac. Instytutu Germanistyki UG, członek Instytutu Kaszubskiego, badaczka pamięci o dziejach Żydów na Pomorzu oraz o Kaszubach i Pomorzu w literaturze niemieckiej);
10. Dr Katarzyna Kulikowska – Gdańsk (etnolog – doktorat na Uniwersytecie Jagiellońskim, aktualnie prac. Muzeum Narodowego w Gdańsku, od 1.01.2015 dyr. Kaszubskiego Parku Etnograficznego we Wdzydżach Kiszewskich, członek Instytutu Kaszubskiego);
11. Dr Justyna Pomierska – Wejherowo (paremiolog, prac. Instytutu Filologii Polskiej UG, kier. etnofilologii kaszubskiej, członek Instytutu Kaszubskiego);
12. Dr Tomasz Rembalski – Gdynia (pracownik Instytutu Historii UG i Muzeum Miasta Gdyni, sekretarz Instytutu Kaszubskiego, badacz dziejów Gdyni i szlachty kaszubskiej);
13. Dr hab. Jolanta Wierzbka – Gdańsk (pediatra i genetyk kliniczny w Gdańskim Uniwersytecie Medycznym, od wielu lat zajmuje się chorymi na choroby genetyczne dziećmi z Kaszub. Jest autorem publikacji na ten temat);
14. Dr Beata Lipska-Zienkiewicz – Gdańsk (pediatra i genetyk kliniczny w Gdańskim Uniwersytecie Medycznym. Bada geny związane z nerzycą u dzieci z Kaszub);
15. Mgr Dominika Vetter – Gdańsk (słuchaczka Studiów Doktoranckich Gdańskiego Uniwersytetu Medycznego. Tematem jej rozprawy doktorskiej są choroby genetyczne występujące w populacji Kaszubów. Promotorem jest prof. J. Limon).

Wydawnictwa

Obok konferencji, najważniejszą formą aktywności Instytutu Kaszubskiego są wydawnictwa. W mijającej kadencji ukazały się łącznie **44** tytuły, wśród których są monografie naukowe, materiały pokonferencyjne, albumy, tomiki wierszy, opowiadania i powieści, wspomnienia, monografie biograficzne itd. Część książek publikowanych jest we współpracy z innymi instytucjami naukowymi lub kulturalnymi.

2012

- *Liryka młodokaszubów*, oprac. i przypisy Hanna Makurat, wstęp: Józef Borzyszkowski, Adela Kuik-Kalinowska i Hanna Makurat, „Biblioteka Pisarzy Kaszubskich”, t. 7, Gdańsk 2012
- *Nekropolie Pomorza*, pod red. J. Borzyszkowskiego, Gdańsk 2011 (głównym wydawcą było Nadbałtyckie Centrum Kultury)
- Józef Borzyszkowski, *O historii literatury kaszubskiej i jej twórcach*, Gdańsk 2011 (wspólnie z Uniwersytetem Gdańskim)
- Ernst Seefried-Gulgowski, *Von einem unbekanntem Volke in Deutschland. Ein Beitrag zur Volks- und Landeskunde der Kaschubei* / Izydor Gulgowski, *O nieznanym ludzie w Niemczech. Przyczynek do ludoznawstwa i krajoznawstwa Kaszub*, przekład Magdalena Darska-Łogin, red. naukowa i wstęp Józef Borzyszkowski, Berlin 1911-Gdańsk 2012
- Jan Karnowski, *Aleksander Majkowski. Wspomnienia – listy – uwagi*, oprac. i wstęp J. Borzyszkowski, Gdańsk 2012 (wspólnie ze Zrzeszeniem Kaszubsko-Pomorskim)
- Jerzy Affeltowicz, *Spełnione nadzieje. Ze wspomnień z Borów Tucholskich i Zaborów u schyłku XIX wieku*, Gdańsk 2012

- „Acta Cassubiana”, t. 14, 2012, red. naukowy i przewodniczący Komitetu Redakcyjnego Józef Borzyszkowski
- *Nasze korzenie. Wokół poszukiwań genealogicznych rodzin pomorskich*, t. III, red. J. Borzyszkowski, T. Rembalski, Gdańsk 2012
- Sylwia Bykowska, *Rehabilitacja i weryfikacja narodowościowa polskiej ludności w województwie gdańskim po II wojnie światowej*, Gdańsk 2012
- *Florian Ceynowa (1817–1881). Jego życie i dokonania oraz rola wśród potomnych*, red. Józef Borzyszkowski, Gdańsk 2012
- *Losy różne, miejsca wspólne. W krainie wielu kultur, języków i smaków*, red. Cezary Obracht-Prondzyński, Gdańsk-Bytów 2012 (wspólnie z oddziałem ZK-P w Bytowie)
- *Językowy, literacki oraz kulturowy obraz Pomorza dawniej i dziś*, red. Małgorzata Klinkosz, Zenon Lica (wspólnie z Uniwersytetem Gdańskim)
- Konrad Kaczmarek, *Sine*, „Biblioteczka Wikinga”, nr 4, Gdańsk-Wielki Buczek 2012 (wspólnie z oddziałem ZK-P w Wielkim Buczku)
- Emilia Glugla, *Anioły skrzydłami dotykają ziemi*, wybór i wstęp Jowita Kęcińska-Kaczmarek, Wielki Buczek 2012 (wspólnie z oddziałem ZK-P w Wielkim Buczku)
- *Franciszek Fenikowski – Kaszuby na nowo odczytane*, red. Daniel Kalinowski, Gdańsk-Słupsk 2012 (wspólnie z Akademią Pomorską w Słupsku)
- Józef Borzyszkowski, Cezary Obracht-Prondzyński, *Młodokaszubi. Szkice biograficzne*, Gdańsk 2012 (wspólnie z ZK-P). Książka ukazała się w ramach Roku Młodokaszubów.

2013

- Jerzy Kuniewski, *Kobieta na Kaszubach i jej doświadczenie rzeczywistości. Studium z pogranicza socjologii i etnografii*, Gdańsk 2013
- *Poezja Zrzeszyńców*, opr. H. Makurat, wstęp: H. Makurat, J. Borzyszkowski, D. Kalinowski, seria „Biblioteka Pisarzy Kaszubskich”, t. VIII, Gdańsk 2013
- „Acta Cassubiana”, t. XV, Gdańsk 2013, red. naukowy i przewodniczący Komitetu Redakcyjnego Józef Borzyszkowski
- Bożena Stelmachowska, *Słowińcy ich dzieje i kultura (do 1956)*, opr. A. Kwaśniewska, Gdańsk-Kluki 2013

- *Językowy, literacki i kulturowy obraz Pomorza*, red. M. Klinkosz, Z. Lica, Gdańsk 2013 (wspólnie z Uniwersytetem Gdańskim)
- *Wielkie Pomorze. Kultura i sztuka*, red. D. Kalinowski, A. Kuik-Kalinowska, Gdańsk-Słupsk 2013 (wspólnie z Akademią Pomorską w Słupsku)
- *Przywracając pamięć... O żydowskich mieszkańcach Ziemi Bytowskiej*, red. M. Borzyszkowska-Szewczyk, Bytów-Gdańsk 2013 (wspólnie z „Kurierem Bytowskim”)
- *Przywracając pamięć... O żydowskich mieszkańcach Ziemi Bytowskiej*, red. M. Borzyszkowska-Szewczyk, wyd. II poprawione i zaktualizowane, Bytów-Gdańsk 2013 (wspólnie z „Kurierem Bytowskim”)
- *W cieniu morza czasu. Literackie obrazy Kaszub i Gdańska*, red. Miłostawa Borzyszkowska-Szewczyk, Gdańsk 2013 (główny wydawca: Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie, publikacja przygotowana na Targi Książki w Krakowie w ramach Salonu Małych Ojczyzn)
- *Pro memoria. Stefan Bieszk (1895–1964)*, zebrał i oprac. J. Borzyszkowski, Gdańsk 2013
- *Pro memoria. Jan Piepka (1926–2001)*, zebrał i oprac. J. Borzyszkowski, Gdańsk 2013
- Jowita Kęcińska, *Remusową stęgną*, Złotów 2013
- Anna Łajming, *Czerwone róże / Red roses*, przekład B. Krbeček i K. Gawlik-Luiken, przedmowa J. Borzyszkowski, Gdańsk 2013
- Paweł Dziańsz, *Brulion hipochondryka, czyli o szlachetnym zdrowiu więcej niż mendel inności*, [słowo wstępne] J. Borzyszkowski, Gdańsk 2013
- Eryka Błaszczyk, *Pij braciszku pij / Trink, Brüderlein trink*, przekład M. Sacha, przedmowa J. Borzyszkowski, Gdańsk 2013
- s. Dorota Irena Depka OSB, *Przypisy*, wstęp ks. abp T. Gocłowski i J. Borzyszkowski, Gdańsk 2013
- Sławina Kwidzińska, *Esencja wyobraźni*, [słowo wstępne] H. Słojewska, Gdańsk 2013.

2014

- Franciszek Sędzicki, *Utworki kaszubskie*, w serii „Biblioteka Pisarzy Kaszubskich”, t. IX, opr. Marek Cybulski, Daniel Kalinowski, Joanna Schodzińska, Gdańsk 2014

- Anna Łajming, *Childhood / Dzieciństwo. Memoirs / Wspomnienia I*, przekład Blanche Krbeček i Stanisław Frymark, przedmowa Józef Borzyszkowski, Gdańsk 2014
- Frank Meisler, *Zaułkami pamięci. Gdańsk – Londyn – Jaffa*, przekład Agata Teperek i Andrzej Szewczyk, oprac. i posłowie Miłostława Borzyszkowska-Szewczyk, seria: „Stegnamy pomorskiego pogranicza”, Gdańsk 2014
- Paweł Dziański, *Raptularzyk z początków Trzeciego Tysiąclecia*, Gdańsk 2014,
- Konrad Kaczmarek, *Na skraju puszczy*, Gdańsk–Wielki Buczek 2014
- Roman Klebba, *Z Kłanina w świat – między Gdańskiem a Gdynią. Wspomnienia*, oprac. Tomasz Rembalski i Józef Borzyszkowski, wstęp Józef Borzyszkowski, Gdańsk–Gdynia 2014 (wspólnie z Muzeum Miasta Gdyni)
- „Acta Cassubiana”, t. XVI, Gdańsk 2014, red. naukowy i przewodniczący Komitetu Redakcyjnego Józef Borzyszkowski
- Hanna Makurat, *Jinterferencjowé przejinaczi w gôdce bilingwalny spòlżnë Kaszub*, Gduńsk 2014
- *Pomorska debata o kulturze: kultura na pograniczu – pogranicza kultury*, red. Cezary Obracht-Prondzyński, Katarzyna Kulikowska, Gdańsk 2014
- „Kaszubskie Jerusalem”. *Z dziejów wsi i gminy Głównicyce*, red. Józef Borzyszkowski, Gdańsk 2014 (wspólnie z Uniwersytetem Gdańskim)
- Józef Borzyszkowski, *Historia Kaszubów*, seria „Vademecum”, t. I, Gdańsk 2014 (wspólnie ze Zrzeszeniem Kaszubsko-Pomorskim)

Kilka następnych pozycji znajduje się w opracowaniu redakcyjnym, a ich wydanie planowane jest na 2015 rok.

W trakcie ostatniej kadencji Zarządu Instytutu Kaszubskiego rocznik „Acta Cassubiana” znalazł się na dwóch listach czasopism naukowych: Index Copernicus oraz BazHum. Obydwie bazy rzutują na końcową ocenę ministerialną przyznającą naszemu periodykowi punktację. Obecnie „Acta Cassubiana” posiada 4 punkty, co nie jest jeszcze – mamy nadzieję – końcowym naszym osiągnięciem w tym zakresie.

Konferencje, seminaria, sesje

Ogółem w latach 2012–2014 Instytut był organizatorem i współorganizatorem **31** konferencji i seminariów naukowych.

2012

- 23 kwietnia 2012 w Berlinie, z ramienia Instytutu Kaszubskiego, dr Miłostawa Borzyszkowska-Szewczyk wygłosiła referat *Reading the Language of Stones. Young People Discover the History* na seminarium *Perspectives. The Baltic Sea History Project*, które odbyło się podczas Ostseetage (Dni Morza Bałtyckiego). Impreza ta, trwająca od 23 do 27 kwietnia, została zorganizowana przez Ministerstwo Spraw Wewnętrznych Republiki Federalnej Niemiec w ramach niemieckiej prezydencji w Radzie Państw Obszaru Morza Bałtyckiego.
- 12 maja – w ramach obchodów IV Dnia Kaszubskiego w Szczecinie odbyła się sesja popularnonaukowa *Młodzi Kaszubi – tradycja i współczesność*. Organizatorami imprezy były: Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie Oddział w Szczecinie, Instytut Kaszubski w Gdańsku oraz Archiwum Państwowe w Szczecinie. Sesję, która odbyła się na Zamku Książąt Pomorskich, poprowadził prof. Kazimierz Kozłowski, zaś referaty dotyczące zagadnień kaszubskich wygłosili m.in. Andrzej Romanow *Ruch młodokaszubski* i Krzysztof Wirkus *O młodych Kaszubach i Pomorzakach dziś*. Teksty wszystkich wystąpień zostały opublikowane w okolicznościowym wydawnictwie *Kaszubi w Szczecinie. Działalność szczecińskiego oddziału Zrzeszenia Kaszubsko-Pomorskiego w latach 2011–2012* (Szczecin 2012). Miłą uroczystością Dnia Kaszubskiego było wręczenie przez prezesa Józefa Borzyszkowskiego dyplomu Honorowego Członka Instytutu Kaszubskiego prof. Kazimierzowi Kozłowskiemu.

- 14-15 maja 2012 Instytut Kaszubski, obok Polskiego Towarzystwa Socjologicznego i Uniwersytetu Gdańskiego, był współorganizatorem międzynarodowej konferencji *Workshop on Embeddendness and Embedding*. Instytut był reprezentowany w osobie prof. Mariusza Czepczyńskiego.
- 21 czerwca w Domu Kaszubskim odbyło się seminarium dyskusyjne poświęcone „Bibliotece Pisarzy Kaszubskich”.
- 22 września w Wiejskim Domu Kultury w Wielkim Buczku na Krajnie (gmina Lipka, pow. Złotów) tradycyjnie już odbyła się XV Buczkowska Konferencja Naukowa pt. „Piśmiennictwa krajeńskiego księga wtóra”, której kierownikiem naukowym była prof. Jowita Kęcińska-Kaczmarek. Referat pt. *Historia Krajny w piśmiennictwie Muzeum Ziemi Złotowskiej* wygłosił prof. Józef Borzyszkowski, następnie nadleśniczy Jerzy Tarkowski (Chodzież) *Od hymnu Polski do hymnu najmniejszej małej ojczyzny*, mgr Marek Chołodowski *Prawdy Polaków w działaniach młodzieży Złotowszczyzny*, dr Sławomir Łaniecki *Krajeńskie dwory, dworki i nie tylko w piśmiennictwie krajeńskim*, mgr Jerzy Jelonek *Piast Kołodziej a Złotowszczyzna i jej piśmiennictwo*, dr Marian Fryda *Ziemia Człuchowska – pomost między Kaszubami i Krajną* oraz prof. Jowita Kęcińska-Kaczmarek *Z perspektywy małego Wielkiego Buczka – o współczesnym piśmiennictwie krajeńskim*. Podczas konferencji ogłoszono wyniki pleneru rzeźbiarskiego „Matka Boska – Królowa Lasów Krajeńskich”. Ogłoszono również wyniki XV konkursu plastycznego „Moja Matka Boska Radosna” organizowanego przez „Krajniaków” oraz dokonano promocji tomiku poetyckiego Emilii Glugli z Wielkiego Buczka pt. *Anioły skrzydłami dotykają ziemi*.
- 17 października, wspólnie z Wójtem i Radą Gminy Wejherowo, Akademią Pomorską w Słupsku, Biblioteką Publiczną Gminy Wejherowo im. Aleksandra Labudy w Bolszewie, Samorządowym Gimnazjum im. Jana Pawła II w Bolszewie oraz Gminnym Ośrodkiem Kultury w Gościcinie, Instytut Kaszubski współorganizował konferencję naukową *Aleksander Labuda i wyzwania tożsamości kaszubskiej. W 110. rocznicę urodzin twórcy*, której kierownikiem naukowym był prof. Daniel Kalinowski. Obrady konferencji miały miejsce w „Dworku Drzewiarza”, siedzibie GOK w Gościcinie. Z ramienia Instytutu referaty wygłosili: Józef Borzyszkowski *Aleksander Labuda i Zrzesz Kaszëbskô a Zrzësińcë*, Jerzy Samp *Świat na opak w felietonistyce Aleksandra Labudy*, Adela Kuik-Kalinowska *Pomiędzy programem a emocją. Bieguny liryki Aleksandra Labudy*, Tadeusz Linkner *Świat mitów kaszubskich Aleksandra Labudy*, Daniel Kalinowski *Fabularyzacja mitu w twórczości Aleksandra Labudy* oraz Marek Cybulski *Językowy obraz polskiej rzeczywistości społecznej i politycznej po roku 1945*

w felietonach Aleksandra Labudy. Konferencji towarzyszyła promocja książki A. Labudy *Z czasów Świętopółka Bělnégò. Òbrôzk w trzech aktach* oraz otwarcie wystawy Inspiracje malarskie poezją Aleksandra Labudy *Ewanielskò spiéwa*.

- 26 października w Chojnicach odbyła się konferencja naukowa z okazji 80-lecia miejscowego muzeum, w której udział wziął prezes IK prof. Józef Borzyszkowski. Z tej okazji Muzeum Historyczno-Etnograficzne w Chojnicach nadano imię Juliana Rydzkowskiego, o co od wielu lat zabiegał Instytut Kaszubski.
- 22 listopada w Muzeum Zachodnio-Kaszubskim w Bytowie odbyła się XI Konferencja Kaszuboznawcza *Alojzy Budzisz i krąg twórców „Przyjaciela Ludu Kaszubskiego”*, którego współorganizatorem, obok wspomnianego muzeum i Akademii Pomorskiej w Słupsku, był Instytut Kaszubski, a kierownikiem naukowym prof. Daniel Kalinowski. Referaty wygłosili: Daniel Kalinowski *Materiał literacki w „Przyjacielu Ludu Kaszubskiego”* oraz „*Běně ě buten*”, Jerzy Treder *Specyfika języka kaszubskiego w prozie A. Budzisz*, Adela Kuik-Kalinowska *Rozumienie ojczyzny w tekstach Alojzego Budzisz*, Tomasz Derlatka *O problemie sekwencji deskryptywnych w twórczości prozatorskiej Alojzego Budzisz* oraz Jowita Kęcińska-Kaczmarek *Jan Sas na łamach „Przyjaciela Ludu Kaszubskiego”*.

2013

- 6 marca prezes Instytutu, prof. Józef Borzyszkowski wygłosił referat *Idee berlińskiego Kongresu Polaków – na dzisiaj* podczas obchodów 75. rocznicy Kongresu Polaków w Berlinie, które odbyły się w Złotowie. Organizatorami byli Zespół Szkół Ekonomicznych w Złotowie, Stowarzyszenie „Przyjazna Edukacja”, Wielkopolskie Samorządowe Centrum Kształcenia Zawodowego i Ustawicznego w Złotowie, „Krajniacy” – w Wielkim Buczku.
- 21 marca w Tawernie „Mestwin” odbyło się seminarium, w którym wziął udział prof. Witold Molik, dyrektor Centrum Instytut Wielkopolski przy UAM w Poznaniu oraz członek IK. Tematem jego wykładu były *Problemy warsztatowe badań nad życiem codziennym w XIX i XX wieku*. W seminarium, prócz zaproszonego gościa, udział wzięli profesorowie: Józef Borzyszkowski, Cezary Obracht-Prondzyński, Andrzej Romanow, doktorzy: Tomasz Rembalski i Jan Mordawski oraz licznie przybyli uczestnicy seminarium doktoranckiego prowadzonego przez prof. J. Borzyszkowskiego.

- 21 maja Instytut Kaszubski przy współpracy z Rosyjskim Centrum Nauki i Kultury w Gdańsku, zorganizował w siedzibie RCNK w Gdańsku sympozjum popularnonaukowe na temat *Rosyjscy kaszubolodzy z XIX i pierwszej dekady XX wieku oraz znaczenie ich prac dla współczesnych badań kaszuboznawczych*. Prelegentami byli wybitny znawca problemu prof. zw. dr hab. Jerzy Treder, który wygłosił referat *Rosyjscy badacze kaszubszczyzny: P.I. Prejs, A.F. Hilferding, I.S. Srtezniewskij* oraz mgr Irena Golińska, która przedstawiła *Podróż naukową A.F. Hilferdinga po Kaszubach* i omówiła jego książkę pt. *Resztki Słowian na południowym wybrzeżu Morza Bałtyckiego*. Słowo wstępne wygłosił prof. dr hab. Andrzej Romanow, który był głównym organizatorem sympozjum i jego kierownikiem naukowym.
- 23–24 maja w siedzibie Wydziału Filologicznego Uniwersytetu Szczecińskiego odbyła się Ogólnopolska konferencja naukowa pt. *Język, literatura i edukacja kaszubska*. Jej organizatorami były: Wydział Filologiczny Uniwersytetu Szczecińskiego, Wydział Filologiczny Uniwersytetu Gdańskiego oraz Szczeciński Oddział Zrzeszenia Kaszubsko-Pomorskiego. Patronat honorowy nad konferencją objął Instytut Kaszubski w Gdańsku, Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego oraz Urząd Miasta Szczecina. Podczas dwudniowych obrad wygłoszono 18 referatów, a w gronie referentów byli m.in. wybitna znawczyni kaszubszczyzny prof. Hanna Popowska-Taborska, która opisała kaszubskie dziedzictwo leksykalne oraz prof. Jerzy Treder, który mówił na temat filologii kaszubskiej. Wśród uczestników konferencji znaleźli się badacze języka, mediów, literatury i edukacji kaszubskiej, którzy reprezentowali takie ośrodki naukowe, jak: Instytut Sławistyki Polskiej Akademii Nauk, Uniwersytet w Lipsku, Uniwersytet Gdański, Akademia Pomorska w Słupsku, Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, Uniwersytet Szczeciński, a także przedstawiciele Instytutu Kaszubskiego w Gdańsku oraz Rady Języka Kaszubskiego.
- 17 września Instytut po raz drugi był partnerem Katedry Języka Polskiego UG, z którą zorganizował konferencję pt. *Językowy, literacki oraz kulturowy obraz Pomorza dawniej i dziś*. Referaty wygłosiło kilku członków Instytutu: prof. Jadwiga Zieniukowa *Z badań nad językiem kaszubskich tekstów stylu wysokiego*, prof. Józef Borzyszkowski *Wielojęzyczność Pomorza a twórczość pisarzy kaszubsko-pomorskich*, prof. Hanna Popowska-Taborska *Kaszubski Pan Tadeusz. Nielatwa sztuka tłumaczenia z pomocą słowników*, prof. Jerzy Samp *Gdańska platonimia jako jeden z ważniejszych elementów tutejszego kręgu podań lokalnych*, prof. Daniel

Kalinowski *Na Pomorzu czyli nigdzie. Proza Anatola Ulmana*, prof. Tadeusz Linkner *Wypracowania pisane po polsku na Kaszubach pod pruskim zaborem*, prof. Jerzy Treder *Uwagi o języku prozy A. Jabłońskiego pt. „Namerkônny”*, prof. Edward Breza *Neologizmy i archaizmy w Inwentarzach starostwa człuchowskiego z r. 1676 i 1696*, dr Andrzej Chłudziński *Antropomimy polskie w powojennych nazwach miejscowych powiatu biało-gardzkiego*, prof. Maria Pająkowska-Kensik *Kulturowy obraz regionu w książce Barbary Pawłowskiej „U nas na Kociewiu”*, prof. Marek Cybulski *Kaszubszczyzna „Gadki o Januszu Skwierku” Franciszka Sędzickiego*, dr Miłostawa Borzyszkowska-Szewczyk *Wielojęzyczność Pomorza w obrazach pamięci autorów pochodzenia żydowskiego* oraz dr Hanna Maku-
rat *Sposób istnienia kaszubskojęzycznego tekstu*.

- 19–21 września, wspólnie z Kaszubskim Uniwersytetem Ludowym oraz Zrzeszeniem Kaszubsko-Pomorskim (Biurem Edukacji), IK zorganizował w ramach VIII Zjazdu Pedagogicznego, który odbywał się na Uniwersytecie Gdańskim, sympozjum pt. *Kaszubskie praktyki edukacyjne: kultura – tożsamość – język*. Referaty wygłosili: prof. Cezary Obracht-Prondzyński *Edukacja kaszubska: uwarunkowania kulturowe – tożsamość – zmiana społeczna*, dr Justyna Pomierska *Problemy i wyzwania edukacji kaszubskiej w szkolnictwie wyższym* oraz dr Tomasz Maliszewski *Kaszubska edukacja dorosłych dawniej i dziś: idee – koncepcje – rozwiązania praktyczne*.
- 21 września odbyła się również konferencja naukowa w Wiejskim Domu Kultury w Wielkim Buczku pt. *Ruch ludowy na Krajnie dawniej i dziś*, którą zorganizowali „Krajniacy” – Oddział Zrzeszenia Kaszubsko-Pomorskiego w Wielkim Buczku oraz Instytut Kaszubski w Gdańsku. Wygłoszono następujące referaty: prof. Jowita Kęcińska-Kaczmarek *Ruch ludowy na Krajnie w okresie zaboru*, Marek Chołodowski *Ks. dr Bolesław Domański i ks. Alfons Sobierajczyk – patroni ruchu ludowego na Złotowszczyźnie*, dr Marian Fryda *Ruch ludowy na Ziemi Człuchowskiej* oraz *Ruch ludowy na Złotowszczyźnie w świetle zebranych materiałów archiwalnych*, który zaprezentował przedstawiciel Starostwa Powiatowego w Złotowie.
- 16–18 października odbyła się współorganizowana przez Instytut Kaszubski kolejna konferencja z cyklu „Wielkie Pomorze”. Tematem przewodnim wygłoszonych referatów były *Wierzenia i religie*. Wśród prelegentów znaleźli się: Cezary Obracht-Prondzyński *Religijne praktyki Pomorzan: analiza zachowań w skali mikro*, Andrzej Chłudziński *Niebo, piekło i ich wysłannicy w nazewnictwie pomorskim*, Mariusz Domański *Polska prasa wyznaniowa i religijna w Słupsku*, Krystyna Lewna *Wątki*

słowiańskie w prozie Jana Drzeżdżona, Katarzyna Szymańska *Stereotyp (?) czarownic na przykładzie Triny Papisten i Sydonii von Bork*, Zuzanna Szwedek-Kwiecińska *Ile poganina w chrześcijaństwie? Wokół powieści historycznych Lecha Bądkowskiego*, Elżbieta Bugajna *Obrazy Boga w poezji kaszubskiej*, Bożena Ugowska *Zwyczajne funeralne na Kaszubach w ujęciach literatury kaszubskiej*, Rafał Foltyn *Trzygłów, Weles, Czarny Bóg. Kult podziemi zaświatów u Słowian nadbałtyckich*, Jowita Kęcińska-Kaczmarek *Na literackim styku pogaństwa i chrześcijaństwa (w powieściach historycznych L. Bądkowskiego, W.J. Grabskiego, K. Kaczmarka, J.B. Rychlińskiego)*, Adela Kuik-Kalinowska *Święte siły natury. O kilku motywach w literaturze kaszubskiej*, Monika Zytke *Sakralna twórczość muzyczna Andrzeja Cwojdzńskiego*, Anne Mareike Schönle (Pommersches Landesmuseum, Greifswald) *Pommersche Kirche in Brasilien gestern und heute*, Heiko Wartenberg (Pommersches Landesmuseum, Greifswald) *Die pommersche Erweckungsbewegung und ihre Auswirkungen auden preußischen Staat*, Małgorzata Grzywacz *Aryjskie chrześcijaństwo na terenach wschodnich Pomorskiej Prowincji Kościelnej w latach 1925–1939*, Daniel Kalinowski *Tematy pism religijnych rabina Maksa Josepha*, Miłostawa Borzyszkowska-Szewczyk *Życie religijne w żydowskich topografiach pamięci miast pomorskiego pogranicza*, Joanna Flinik *Wiara w służbie państwa. Literacki obraz społeczeństwa pomorskiego a ideologia narodowego socjalizmu*, pastor Hans-Udo Vogler (Freienhufen) *Dietrich Bonhoeffer – sein Leben als Christ, Pfarrer, Theologe*, ks. Jan Turkiel *Menonici. Rekonesans po ideach*.

- 14 listopada słupscy kaszubolodzy, prof. Daniel Kalinowski i prof. Adela Kuik-Kalinowska, przygotowali XII Konferencję Kaszubologiczną, która odbyła się w Bytowie. Jej tytuł brzmiał *Zapisane i ocalone. Twórczość literacka Anny Łajming*, a współorganizatorami obok Instytutu Kaszubskiego było Muzeum Zachodniokaszubskie w Bytowie oraz Zakład Antropologii Literatury i Badań Kaszubsko-Pomorskich Akademii Pomorskiej w Słupsku. Referaty wygłosili: Zbigniew Zielonka *Fenomen twórczości Anny Łajming w literaturze kaszubskiej i polskiej*, Józef Borzyszkowski *Tłumaczenia twórczości Anny Łajming na języki obce*, Daniel Kalinowski *Dramaturgia Anny Łajming. Przegląd tematów i technik*, Adela Kuik-Kalinowska *Realia codzienności w opowiadaniach Anny Łajming*, Jowita Kęcińska-Kaczmarek *Krajobraz pomorski w dziele Anny Łajming* oraz Tomasz Derlatka (Czeska Akademia Nauk, Instytut Sławistyki) *Polifonia w twórczości prozatorskiej Anny Łajming (na tle zachodniosłowiańskim)*.

2014

- 26 lutego w Bibliotece Publicznej Gminy Wejherowo im. Aleksandra Labudy w Bolszewie odbyła się konferencja naukowa *Lech Bądkowski – trzydzieści lat później*, zorganizowana dla uczczenia 30. rocznicy śmierci pisarza i działacza kaszubskiego. Jej organizatorami byli: Instytut Kaszubski w Gdańsku, Gmina Wejherowo, Akademia Pomorska w Słupsku, Biblioteka Publiczna Gminy Wejherowo im. Aleksandra Labudy w Bolszewie, Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie Oddział w Gdyni, Europejskie Centrum Solidarności, Muzeum Piśmiennictwa i Muzyki Kaszubsko-Pomorskiej w Wejherowie oraz Miłostawa Kosmulska – wnuczka Lecha Bądkowskiego. Podczas sesji wygłoszono następujące referaty: Andrzej Busler *Kaszuby w życiu Lecha Bądkowskiego*, Anna Flisikowska *Lecha Bądkowskiego wizerunek utrwalony w dokumentach archiwalnych ZLP*, Zuzanna Szwedek-Kwiecińska *Motyw kobiety w powieściach historycznych Lecha Bądkowskiego*, Miłostawa Kosmulska *Przemiany w języku literackim Lecha Bądkowskiego*, Krzysztof Korda *Lech Bądkowski i jego środowisko a Solidarność*, Daniel Kalinowski *Paraboliczność prozy Lecha Bądkowskiego*, Jowita Kęcińska-Kaczmarek *Dlaczego akurat „Pieśń o miłosnym wieńcu”?*, Maciej Tamkun *Inspiracje malarskie powieścią Lecha Bądkowskiego „Pieśń o miłosnym wieńcu”*.
- 7 czerwca w Główniczach zorganizowano konferencję *Dzieje gminy Głównicze i okolic, a terażniejszość i dziedzictwo kulturowe jej mieszkańców*. Odbyła się ona przy współpracy Instytutu Kaszubskiego, Pracowni Historii Pomorza i Krajów Nadbałtyckich Instytutu Historii UG oraz Gminnego Ośrodka Kultury w Główniczach. Trzy referaty wygłosili: Eugeniusz Wiązowski *Głównicze – centrum środkowo-pomorskiej Cassubii a działalność Księża Salezjanów po 1945 roku*, Miłostawa Borzyszkowska-Szewczyk, *Christian Graf von Krockow z Rumska i jego obraz rodzinnej ziemi kaszubsko-pomorskiej* oraz Józef Borzyszkowski *Śladami Floriana Ceynowy z Bukowca i Aleksandra Hilferdinga z Petersburga. Tożsamość mieszkańców Głównicz dawniej i dziś*.
- 11–13 września, podczas X Kongresu Stowarzyszeń Regionalnych w Bydgoszczy, Instytut Kaszubski reprezentował prof. Cezary Obracht-Prondzyński, który wygłosił referat pt. *Cóż regionalistom po samorządach i na cóż w samorządach regionaliści? Rzecz o związkach oczywistych, koniecznych i zazwyczaj trudnych*.

- 12 września w Kołobrzegu odbyła się konferencja popularnonaukowa „Śledź a sprawa polska”, której celem było przybliżenie znaczenia i roli śledzi w aspekcie kulturalnym, historycznym, jak i ekonomicznym. Organizatorem było Muzeum Oręża Polskiego w Kołobrzegu, a partnerami: Zarząd Portu Morskiego w Kołobrzegu, Kołobrzaska Lokalna Grupa Rybacka, Wydawnictwo JASNE, Towarzystwo Przyjaciół Muzeum Oręża Polskiego w Kołobrzegu oraz Laboratorium Pomysłów. Instytut Kaszubski reprezentował dr Andrzej Chudziński – kierownik konferencji, który wygłosił referat: „Śledź w języku”.
- 17–21 września w Szczecinie, pod patronatem honorowym Prezydenta RP, odbył się XIX Powszechny Zjazd Historyków Polskich pod hasłem „Polska–Bałtyk–Europa”. Gospodarzem spotkania był Rektor Uniwersytetu Szczecińskiego i zarazem członek IK prof. Edward Włodarczyk. Referaty wygłosili m.in. członkowie Instytutu Kaszubskiego prof. Kazimierz Kozłowski, prof. Józef Borzyszkowski, prof. Witold Molik, dr Tomasz Rembalski, prof. Andrzej Groth, prof. US Bolesław Hajduk, prof. UG Andrzej Kłónczyński, prof. Zygmunt Szulika w ramach następujących sympozjów: – „*Tzw. Ziemie Odzyskane w granicach państwa polskiego. Specyfika przemian po 1945 roku*”, – „*Od Zjazdu w Łodzi do Zjazdu w Szczecinie. Bilans badań nad dziejami ziemiaństwa na ziemiach polskich XIX wieku*”, – „*Znaczenie gospodarcze regionu Bałtyku XVI–XXI wiek*”, – „*Bałtyk jako miejsce pamięci w edukacji historycznej*”.
- 20 września w Wiejskim Domu Kultury w Buczku Wielkim na Krajnie, tradycyjnie jak co roku, odbyła się XVII Buczkowska Konferencja Naukowa pt. „85 lat szkół polskich na Złotowszczyźnie”, której organizatorem byli „Krajniacy” – Oddział Zrzeszenia Kaszubsko-Pomorskiego w Wielkim Buczku oraz Instytut Kaszubski w Gdańsku. Referaty wygłosili: prof. Józef Borzyszkowski *Ks. Patron Bolesław Domański a szkolnictwo polskie w Niemczech*, prof. Michał Kokowski (PAN Kraków) *Migracje nauczycieli z i na Krajnę w latach 1929–1939* oraz prof. Jowita Kęcińska-Kaczmarek *Działalność polskich szkół Złotowszczyzny w świetle dokumentacji finansowej*.
- 24 września, w związku z ogłoszonym przez ZK-P „Rokiem Mrongowiusza” (2014), odbyła się w Olsztynku konferencja naukowa *Krzysztof Celestyn Mrongowiusz w 250. rocznicę urodzin*, na której referat wygłosili członkowie Instytutu Kaszubskiego, m.in. prof. Józef Borzyszkowski i prof. Jan Chłosta oraz prof. Janusz Jasiński i prof. Stanisław Achremczyk.

- 28 i 29 września w Szczecinie odbyła się podwójna uroczystość związana z obchodami 20-lecia działalności szczecińskiego oddziału ZK-P oraz „Rokiem Gryfa”, ogłoszonym przez Sejmik Województwa Zachodniopomorskiego z okazji 800-lecia pojawienia się pierwszy raz tego symbolu na dokumencie z 1214 roku. Na zorganizowanej z tej okazji konferencji naukowej pt. *Znak Gryfa, Gryfici i ich pomorskie dziedzictwo, wśród prelegentów wystąpili członkowie IK, profesorowie Zygmunt Szultka i Cezary Obracht-Prondzyński.*
- 16 października, w ramach XI Lęborskiego Tygodnia Kultury Chrześcijańskiej, odbyła się konferencja pt. *Krzysztof Celestyn Mrongowiusz: propagator języka polskiego, prekursor badań kaszubologicznych, kaznodzieja polsko-ewangelicki – w 250. rocznicę urodzin.* Referat wygłosił prof. Zygmunt Szultka, jak również odczytany został tekst, nieobecnego na spotkaniu, prof. Jerzego Tredera.
- 23 października na Wydziale Nauk Społecznych Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego odbyło się kolejne seminarium organizowane przez Forum Dialogu Publicznego z siedzibą w Olsztynie wspólnie z Fundacją im. Róży Luksemburg z siedzibą w Warszawie, poświęcone znaczeniu uczestnictwa organizacji mniejszości narodowych i etnicznych w procesach polityki krajowej na szczeblu centralnym, regionalnym i lokalnym. Instytut Kaszubski reprezentował mgr Mateusz Babicki, który przedstawił najważniejsze informacje zawarte w raportach „Watchdog na Kaszubach” Zrzeszenia Kaszubsko-Pomorskiego.
- 18 listopada w Zachodniopomorskim Urzędzie Wojewódzkim w Szczecinie miała miejsce konferencja naukowa pt. „Mniejszości narodowe i etniczne w województwie zachodniopomorskim – historia i teraźniejszość”. Jej organizatorami byli Wojewoda Zachodniopomorski oraz podległa mu Pełnomocnik do spraw Mniejszości Narodowych i Etnicznych w Województwie Zachodniopomorskim, dodatkowo pod patronatem Ministra Administracji i Cyfryzacji. Z ramienia Instytutu referat, o kaszubskiej przeszłości terenów całego dzisiejszego Pomorza Zachodniego oraz landu Meklemburgia-Pomorze Przednie, wygłosił mgr Mateusz Babicki.
- 19 listopada w Bytowie, przy współudziale Instytutu Kaszubskiego, Zakładu Antropologii Literatury i Badań Kaszubsko-Pomorskich Akademii Pomorskiej w Słupsku i Muzeum Zachodniokaszubskiego, odbyła się XIII Konferencja Kaszuboznawcza pt. *Stefan Fikus i zachodnie rubieże Kaszub.* Referaty wygłosili m.in. prof. Józef Borzyszkowski, prof. Daniel Kalinowski i dr Hanna Makurat.

- 24–25 listopada w Zamku Książąt Pomorskich, siedzibie Muzeum Pomorza Środkowego w Słupsku odbyła się XIII Konferencja Kaszubsko-Pomorska *Kulturowe konteksty pamięci Pomorzan*. Współorganizatorami konferencji byli: Muzeum Wsi Słowińskiej w Klukach, Oddział Muzeum Pomorza Środkowego w Słupsku, Instytut Kaszubski oraz Zakład Antropologii Społecznej Instytutu Filozofii, Socjologii i Dziennikarstwa Uniwersytetu Gdańskiego. Kierownictwo naukowe konferencji objął prof. Cezary Obracht-Prondzyński. Spośród członków Instytutu, referaty wygłosili m.in. dr Miłostława Borzyszkowska-Szewczyk, prof. Zygmunt Szultka, prof. Daniel Kalinowski, dr Tomasz Rembalski, prof. Marek Cybulski i prof. Cezary Obracht-Prondzyński.
- 25 listopada, w Pommersches Landesmuseum (Greifswald/Gryfia), odbyła się dyskusja panelowa na temat: *Die Kaschubei – Erinnerung, Raum, Identität* w ramach Festiwalu Kultury Polskiej Polenmarkt, zorganizowanego przez Institut für Slawistik, Ernst-Moritz-Arndt-Universität i Pommersches Landesmuseum. W dyskusji wzięli udział: mgr Roland Borchers, dr Miłostława Borzyszkowska-Szewczyk i dr Christian Pletzing. Debataę poprzedził odczyt dr Miłostławy Borzyszkowskiej pt. *Die Kaschuben. Zwischen Stereotyp und Realität*.
- 26 listopada, w Filii Nr 1 Biblioteki Publicznej Gminy Wejherowo im. Aleksandra Labudy w Bolszewie, odbyła się konferencja popularnonaukowa *Poznać, zrozumieć przeszłość i teraźniejszość Kaszubów – wybrane zagadnienia*. Jej organizatorami, obok Instytutu Kaszubskiego, byli Wójt Gminy Wejherowo, Akademia Pomorska w Słupsku, Biblioteka Publiczna Gminy Wejherowo, Zarząd Główny ZK-P, ZK-P Oddział Reda, Koło Pasji Twórczych oraz Bałtyckie Stowarzyszenie Marynistów „Mare Nostrum”. Referaty wygłosili m.in. profesorowie Edward Breza i Tadeusz Linkner, dr Krzysztof Sławski i mgr Łukasz Grzędzicki. Podczas konferencji miała również miejsce promocja książki *Lech Bądkowski – 30 lat później*, zredagowanej przez Janinę Borchmann i Miłostławę Kosmuską oraz otwarcie wystawy *Wybrane odsłony z historii Kaszubów*.
- 17 grudnia w Muzeum Piśmiennictwa i Muzyki Kaszubsko-Pomorskiej w Wejherowie odbyła się konferencja pt. *Tłumaczenia z kaszubskiego. Osoby, techniki i perspektywy*. Duża część referatów została wygłoszona przez członków Instytutu Kaszubskiego.

Pomorska debata o kulturze

Dużym przedsięwzięciem o charakterze naukowym i animacyjnym, jakie zrealizował Instytut Kaszubski w latach 2013 i 2014, była *Pomorska debata o kulturze*. Cały projekt koordynował prof. Cezary Obracht-Prondzyński.

W pierwszej edycji partnerami Instytutu w jego realizacji było kilka instytucji: Nadbałtyckie Centrum Kultury, Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie, Kaszubski Uniwersytet Ludowy we Wieżycy, Pracownia Historii Pomorza i Krajów Nadbałtyckich UG, Pracownia Badań nad Narracjami Pamięci Polsko-Niemieckiego Pogranicza Kulturowego UG (od 2014 nazwa skrócona: Pracownia Badań nad Narracjami Pamięci Pogranicza UG), Zakład Antropologii Społecznej w Instytucie Filozofii, Socjologii i Dziennikarstwa UG, Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna w Gdańsku, Biblioteka Gdańska PAN oraz Instytut Kultury Miejskiej. Projekt dofinansowali Urząd Miasta Gdańska i Urząd Marszałkowski Województwa Pomorskiego.

Debata pierwsza pod hasłem *Pomorska wielokulturowość: niewykorzystane potencjały czy potencjalne ryzyka?* odbyła się w 4 września w siedzibie NCK w Ratuszu Staromiejskim w Gdańsku. Jej moderatorem był prof. C. Obracht-Prondzyński, zaś panelistami: Larry Okey Ugwu – dyrektor NCK, Nedim Husejnow – Tatar krymski, politolog, działacz społeczny, Roland Hau – przewodniczący Związku Mniejszości Niemieckiej w Gdańsku i Grzegorz Gola – prezes Lokalnej Grupy Działania Żuławy i Mierzeja.

Debata druga pt. *Regionalna i etniczna kultura popularna* odbyła się 26 września 2013 w Domu Kaszubskim w Gdańsku, podczas której panelistami byli: Sulisława Borowska z Kaszubskiego Uniwersytetu Ludowego, Katarzyna Kulikowska z Muzeum Narodowego w Gdańsku – Oddziału Etnografii w Oliwie, Tomasz Drązkowski – muzyk i aranżer tradycji muzyki kaszubskiej oraz Piotr Dziekanowski – redaktor naczelny „Kuriera Bytowskiego”. Spotkanie moderowali prof. Monika Mazurek i prof. Cezary Obracht-Prondzyński.

Trzecie spotkanie pt. *Jak popularyzować wiedzę o Pomorzu? Projekty, działania, instytucje, ludzie* odbyło się na Uniwersytecie Gdańskim 15 października 2013 r. Wprowadzenie do dyskusji przedstawił prof. Cezary Obracht-Prondzyński, a moderował ją prof. Józef Borzyszkowski. Panelistami byli: Anna Sobecka – była redaktor „Radia Gdańsk”, dziennikarka oraz publicystka zajmująca się problematyką kulturalną, artystyczną, społeczną i literacką; autorka m.in. cyklicznych audycji: *Radiowa Antologia Pisarzy Wybrzeża*, *Radiowy Exlibris*, *Kalejdoskop* (magazyn o mniejszościach narodowych) i wielu innych, Kazimierz Jaruszewski – polonista, nauczyciel, regionalista, redaktor „Kwartalnika Chojnickiego” oraz „Zeszytów Chojnickich”, prezes Chojnickiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk, Wacław Machura – historyk, nauczyciel, regionalista, autor wielu opracowań (także internetowych) dotyczących Pomorza oraz Leszek Sarnowski – dziennikarz, animator kultury, samorządowiec, historyk, redaktor naczelny kwartalnika społeczno-kulturalnego Dolnego Powiśla i Żuław „Prowincja”. Współorganizatorami były następujące instytucje: Pracownia Historii Pomorza i Krajów Nadbałtyckich UG, Pracownia Badań nad Narracjami Pamięci Polsko-Niemieckiego Pogranicza Kulturowego, Zakład Antropologii Społecznej Instytut Filozofii, Socjologii i Dziennikarstwa UG oraz Kaszubski Uniwersytet Ludowy we Wieszycy.

Czwarta debata odbyła się w Bibliotece Gdańskiej PAN 14 listopada 2013 roku i nosiła tytuł: *Kultura książki – książka dla kultury*. Obok Biblioteki Gdańskiej PAN współorganizatorem była także Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna w Gdańsku, a dyskusję moderowali i materiał wstępny przygotowali Iwona Joć-Adamkiewicz oraz prof. Cezary Obracht-Prondzyński. Panelistami tym razem byli: Danuta Balcerowicz – dyrektor Powiatowej i Miejskiej Biblioteki Publicznej im. Aleksandra Majkowskiego w Wejherowie, Jarosław Ellwart – właściciel Wydawnictwa Region, Krzysztof Grynder – prezes zarządu Wydawnictwa Oskar, prof. Daniel Kalinowski – literaturoznawca i teatrolog z Akademii Pomorskiej w Słupsku oraz Leszek Szymczak – właściciel księgarni Conrad w Bytowie.

Ostatnia debata z cyklu pt. *Kultura pomorska 2.0., czyli o tym, co jest, a czego nie ma w sieci* odbyła się 25 listopada 2013 roku w Instytucie Kultury Miejskiej, który był także jej współgospodarzem. Raport przygotował i dyskusję prowadził Sławomir Czarnecki. Panelistami byli: dr Krzysztof Stachura, adiunkt w Zakładzie Antropologii Społecznej IFSiD UG, socjolog, badacz nowych mediów i sieci, Marta Antonina Łobocka – prowadzi blog: <https://kochamyzulawy.wordpress.com> oraz Ewa Kowalska – gdańszczanka, założycielka bloga <http://www.ibedeker.pl>.

W 2014 roku w drugim cyklu *Pomorskiej debaty o kulturze* koordynatorem projektu był ponownie prof. Cezary Obracht-Prondzyński. Całość obejmowała pięć spotkań, skoncentrowanych wokół poszczególnych zagadnień:

Pierwsze spotkanie (26 czerwca 2014) w nowym cyklu poświęcone było *Pomorskiej kulturze pamięci*. Odbyło się ono na Uniwersytecie Gdańskim, moderatorem i autorem wprowadzenia był prof. Cezary Obracht-Prondzyński. W dyskusji panelowej udział wzięli: dr Miłostława Borzyszkowska-Szewczyk – germanistka, literaturoznawca, kierownik Pracowni Badań nad Narracjami Pamięci UG, dr Magdalena Lemańczyk – socjolog, zajmuje się badaniami nad mniejszością niemiecką na Pomorzu oraz tożsamością gdańszczan, dr Justyna Liguz – historyk, kieruje Pracownią Regionalną działającą w ramach Kwidzyńskiego Centrum Kultury oraz Violetta Tkacz-Laskowska – etnograf, pracuje w Muzeum Wsi Słowińskiej w Klukach. Partnerami projektu były: Pracownia Historii Pomorza i Krajów Nadbałtyckich UG, Pracownia Badań nad Narracjami Pamięci UG oraz Zakład Antropologii Społecznej Instytutu Filozofii, Socjologii i Dziennikarstwa UG.

Drugie spotkanie odbyło się także na Uniwersytecie (22 września 2014), a jego temat brzmiał: *Pomorskie rzeczy – przedmioty, materialność, „dotykalność”*. Moderatorką i autorką wprowadzenia do dyskusji była dr Katarzyna Kulikowska, natomiast partnerami były: Oddział Polskiego Towarzystwa Ludoznawczego w Gdańsku, Muzeum Narodowe w Gdańsku, Oddział Etnografii, Muzeum Zachodniokaszubskie w Bytowie oraz Zakład Antropologii Społecznej Instytutu Filozofii, Socjologii i Dziennikarstwa UG. W dyskusji panelowej udział wzięli: Wiktoria Blacharska, etnolog, kierownik Oddziału Etnografii Muzeum Narodowego w Gdańsku, Piotr Dziekanowski, redaktor naczelny „Kurierza Bytowskiego”, współinicjator przedsięwzięcia pn. *Kaszëbsczi Króm*, dr arch. Ksenia Piątkowska i mgr inż. arch. Piotr Smolnicki, współautorzy projektu rozwiązań przestrzennych na potrzeby infrastruktury turystycznej szlaków turystycznych regionu pomorskiego w ramach projektu *Wzornictwo regionalne – laboratorium przyszłości* realizowanego na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Pomorskiego oraz dr Tomasz Siemiński, etnolog, dyrektor Muzeum Zachodniokaszubskiego w Bytowie.

Trzecie z kolei spotkanie, które odbyło się w Muzeum Narodowym w Gdańsku w dniu 9 października 2014, miało poszerzoną formułę. Ponieważ tematem przewodnim było niematerialne dziedzictwo kulturowe Pomorza, spotkanie zaczęło się od podpisania Listu intencyjnego dotyczą-

cego badania, dokumentowania, ochrony i popularyzacji tegoż dziedzictwa, podpisanego przez Marszałka Województwa Pomorskiego – Mieczysława Struka, Rektora Uniwersytetu Gdańskiego – prof. Bernarda Lammka, Dyrektora Muzeum Narodowego w Gdańsku – Wojciecha Bonisławskiego oraz Prezesa Instytutu Kaszubskiego – prof. Józefa Borzyszkowskiego. Po podpisaniu listu zebrani obejrzeli film o zmarłym niedawno artyście Józefie Chełmowskim autorstwa Andrzeja Dudzińskiego. Po przerwie wygłoszono dwa referaty: Joanna Cicha-Kuczyńska (Radca Ministra, Departament Ochrony Zabytków, Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego): *Rola i zadania państwa w zakresie ochrony niematerialnego dziedzictwa kulturowego oraz realizacji Konwencji UNESCO 2003*, Katarzyna Sadowska-Mazur (Narodowy Instytut Dziedzictwa): *Rola Narodowego Instytutu Dziedzictwa w ochronie dziedzictwa niematerialnego*. Po referatach, miała miejsce dyskusja panelowa, do której wprowadzeniem była prezentacja przygotowana przez prof. Annę Kwaśniewską i dr Katarzynę Kulikowską. W dyskusji panelowej udział wzięli, oprócz referentek: Dawid Gonciarz, Kierownik Muzeum Wsi Pomorskiej w Swołowie, muzyk, animator kultury oraz Iwona Świętosławska, etnolog z Oddziału Etnografii Muzeum Narodowego w Gdańsku. Partnerami w przygotowaniu tej odsłony debaty byli: Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Samorząd Województwa Pomorskiego w Gdańsku, Instytut Archeologii i Etnologii Uniwersytetu Gdańskiego, Narodowy Instytut Dziedzictwa, Muzeum Narodowe w Gdańsku, Muzeum Zachodniokaszubskie w Bytowie oraz Kaszubski Uniwersytet Ludowy we Wieżycy.

Czwarte spotkanie w ramach Debaty o Kulturze odbywało się na zamku bytowskim 23 października 2014 roku. Poświęcone było ono muzyce pomorskiej i towarzyszyło ważnemu wydarzeniu kulturalnemu, jakim był IV BytOffSky Festival. Wprowadzenie do dyskusji przygotował i dyskusję moderował Tomasz Fopke, dyrektor Muzeum Piśmiennictwa i Muzyki Kaszubsko-Pomorskiej w Wejherowie, które było też partnerem przy organizacji tegoż spotkania. Oprócz niego partnerami było także Muzeum Zachodniokaszubskie w Bytowie, Bytowskie Centrum Kultury oraz Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie. W dyskusji panelowej udział wzięli: prof. Anna Fiebig – doświadczony dyrygent chóralny, pedagog, wykładowca Akademii Muzycznej w Gdańsku, Dawid Gonciarz – etnograf, pracuje w Muzeum Wsi Pomorskiej w Swołowie, muzyk, poszukujący inspiracji w dawnej pomorskiej muzyce, Jolanta Rożyńska – dyrektor Wejherowskiego Centrum Kultury – Filharmonii Kaszubskiej, animator kultury, twórczyni nowoczesnej oferty kulturalnej, Jaromir Szroeder – pedagog, animator kultury, pracownik

Muzeum Zachodniokaszubskiego w Bytowie, inicjator Festiwalu „Cassubia Cantat” oraz BytOffSky Festival, Olo Walicki – kontrabasista, kompozytor, producent muzyczny, twórca m.in. projektu muzycznego OW Kaszëbë oraz Natalia Cyrzan – animator kultury z Instytutu Kultury Miejskiej w Gdańsku.

Ostatnie spotkanie debатовe odbyło się 27 listopada 2014. Jego temat brzmiał: *Instytucje kultury – hegemon czy służka?* Autorem wprowadzenia i moderatorem był Piotr Zbieranek z Instytutu Badań nad Gospodarką Rynkową oraz prof. Cezary Obracht-Prondzyński, a partnerami organizacyjnymi był Instytut Kultury Miejskiej, Kaszubski Uniwersytet Ludowy oraz Nadbałtyckie Centrum Kultury. W dyskusji panelowej udział wzięli: Bronisława Dejna, animatorka kultury pracująca przez wiele lat w Nadbałtyckim Centrum Kultury, Anna Czekanowicz-Drażewska, dyrektor Biura Prezydenta Gdańska ds. Kultury, Alicja Gajewska, dyrektor Fabryki Sztuk w Tczewie, Beata Jaworowska, wicedyrektor Departamentu Kultury Urzędu Marszałkowskiego oraz Andrzej Stelmasiewicz z Fundacji *Wspólnota Gdańska*. Należy jeszcze podkreślić, że spotkanie rozpoczęło się od prezentacji najnowszego numeru kwartalnika „Kultura Współczesna”, której dokonał prof. Waldemar Kuligowski z UAM (z tego też względu kolejnym partnerem było Narodowe Centrum Kultury jako wydawca pisma).

Spotkania promocyjne

Ogółem od 2012 do początku 2015 roku Instytut był organizatorem i współorganizatorem **33** spotkań promocyjnych.

2012

- 17 lipca w Starbieniu miało miejsce spotkanie promocyjne Zeszytu Zespołów Senackich 12/2012 pt. *Spółeczność kaszubska w procesie przemian. Kultura, tożsamość, język* pod redakcją Kazimierza Kleiny i Cezarego Obracht-Prondzyńskiego. Prezentacji tomu dokonał prof. Józef Borzyszkowski, a współorganizatorami spotkania były Kaszubski Zespół Parlamentarny, Instytut Kaszubski i Kaszubski Uniwersytet Ludowy.
- 13 września – odbyła się promocja książki *Prymas z Kaszub. Z Arcybiskupem Henrykiem Muszyńskim rozmawia Krzysztof Łukasik*. Uroczystość tę o dużej randze, z udziałem licznie zgromadzonych gości, poprowadził prof. Józef Borzyszkowski. Głos zabrał również K. Łukasik, jak i starosta gnieźnieński Dariusz Pilak. W punkcie drugim spotkania znalazło się wręczenie dyplomu Członka Honorowego Instytutu Kaszubskiego ks. abp. Tadeuszowi Gołdowskiemu. Laudację wygłosił prof. Cezary Obracht-Prondzyński. Bohaterowie spotkania podzielili się swoimi refleksjami na temat Kaszub i Kaszubów. Relacja ze spotkania z oboma arcybiskupami znalazła się w miesięczniku „Pomerania” (2012, nr 10).
- 7 marca – w Ratuszu Staromiejskim w Gdańsku, staraniem Nadbałtyckiego Centrum Kultury, odbyła się promocja książki *Nekropolie Pomorza*, którą poprowadził prof. Cezary Obracht-Prondzyński. W jej trakcie odbył się panel dyskusyjny, który poprowadzili dr inż. arch. Katarzyna Rozmarnowska, prof. Stanisław Rosiek, prof. Józef Borzyszkowski i mgr Wacław Machura.

- 8 marca – w Tawernie „Mestwin” w Gdańsku odbyła się promocja książki Jana Zbrzycy (Stanisława Pestki) *W stolęć chmùrników*, na którą przybyli liczni goście, w tym delegacja z Brus na czele z burmistrzem miasta. Gości powitał prezes Instytutu prof. Józef Borzyszkowski, a laudację wygłosił prof. Cezary Obracht-Prondzyński, przedstawiając życiorys autora, konstrukcję i treść książki. Następnie fragment dzieła odczytała uczennica bruskiego liceum Katarzyna Głowczewska. Swoimi refleksjami na temat książki podzieliła się Bożena Ugowska – jej redaktorka. Głos zabrali także czytelnicy książki i wielbicielowie twórczości autora, prof. Zbigniew Zielonka, red. Piotr Dziekanowski oraz prezes ZK-P Łukasz Grzędzicki. Dzięki Oddziałowi Zrzeszenia Kaszubsko-Pomorskiego promocja książki odbyła się 18 czerwca również w Bytowie, podczas której laudację wygłosił, podobnie jak wcześniej, prof. Cezary Obracht-Prondzyński.
- 22 marca – również w Tawernie „Mestwin” odbyła się promocja dwóch kolejnych wydawnictw Instytutu, Jana Karnowskiego *Dramaty*, które ukazały się w ramach „Biblioteki Pisarzy Kaszubskich”, t. 6 oraz Gerharda Jeskego *Anioł z trąbką i inne opowiadania. Gdańskie obrazy pamięci 1935–1945*. Zebranych gości powitał wiceprezes Instytutu Cezary Obracht-Prondzyński, zaś laudację książki Gerharda Jeskego wygłosił prof. Mirosław Ossowski. Następnie głos zabrał prof. Jerzy Treder, szczegółowo omawiając i przybliżając czytelnikom konstrukcję najnowszego tomu „Biblioteki Pisarzy Kaszubskich” *Dramaty* Jana Karnowskiego.
- 10 maja – ponownie w Tawernie „Mestwin” odbyła się kolejna promocja dwóch wydawnictw instytutowych, książek: *Tatczężna. Literackie przestrzenie Kaszub* Adeli Kuik-Kalinowskiej oraz *O historii literatury kaszubskiej i jej twórcach* Józefa Borzyszkowskiego. Obszerne słowo promujące obie publikacje wygłosił prof. Jerzy Treder oraz sami autorzy.
- 24 maja – także w Tawernie „Mestwin” odbyła się promocja długo oczekiwanej pracy Izydora Gulgowskiego *Von einem unbekanntem Volke in Deutschland* pierwotnie wydanej w Berlinie w 1911 roku i ponownie po 100 latach w Gdańsku pod tytułem *O nieznanym ludzie w Niemczech*. Przekładu książki dokonała Magdalena Darska-Łogin, zaś jej opracowanie naukowe przygotował Józef Borzyszkowski. Książka ta zawiera zarówno oryginalny tekst niemiecki z 1911, jak i współczesne tłumaczenie na język polski, co niewątpliwie jest jej zaletą. Promocję poprowadził Cezary Obracht-Prondzyński; sylwetkę jej autora Izydora Gulgowskiego przybliżył Józef Borzyszkowski, a Magdalena Darska-Łogin podzieliła

się swymi refleksjami na temat szczegółowej wiedzy autora i problemów z przekładem. Gościem specjalnym promocji był pan Klaus Reiff, przedstawiciel Fundacji im. Hermanna Niermanna z Düsseldorfu, która dofinansowała wydanie książki.

- 28 czerwca – miała miejsce ostatnia przedwakacyjna promocja książki: Jan Karnowski, *Aleksander Majkowski. Wspomnienia – listy – uwagi* w opracowaniu i ze wstępem Józefa Borzyszkowskiego. Tradycyjnie już spotkanie odbyło się w Tawernie „Mestwin”, a laudację wygłosił prof. Cezary Obracht-Prondzyński.
- 13 grudnia – również w Tawernie „Mestwin” odbyła się promocja książki *Młodokaszubi. Szkice biograficzne*, autorstwa Józefa Borzyszkowskiego i Cezarego Obracht-Prondzyńskiego. Laudację wygłosił prof. Andrzej Romanow.
- 30 grudnia – odbyła się promocja książki *Losy różne, miejsce wspólne. W krainie wielu: kultur, języków i... smaków*, pod red. C. Obracht-Prondzyńskiego, która odbyła się w restauracji „Jaś Kowalski” w Bytowie. Organizatorami promocji byli Bytowski Oddział ZK-P oraz Instytut Kaszubski.

2013

- 24 stycznia – w Tawernie „Mestwin” w Gdańsku odbyło się spotkanie promocyjne książek *Życie i dzieła Floriana Ceynowy (1817–1881)*, red. J. Borzyszkowski oraz *Franciszek Fenikowski. Kaszuby na nowo opisane*, pod red. D. Kalinowskiego. Laudację wygłosili prof. Adela Kuik-Kalinowska i prof. Józef Bachórz.
- 21 lutego – miała miejsce promocja książki wydanej przez IK *Rehabilitacja i weryfikacja narodowościowa ludności polskiej w województwie gdańskim po II wojnie światowej*, autorstwa Sylwii Bykowskiej. Spotkanie zorganizowane przez Muzeum II Wojny Światowej przy współudziale Instytutu Kaszubskiego odbyło się w Hotelu Scandic przy Podwalu Grodzkim 9 w Gdańsku. Laudację wygłosił prof. Bogdan Chrzanowski. Promocja książki odbyła się także w Bytowie (12 lutego), Łubianie (11 marca), Rumi (12 marca), Kartuzach (18 marca), Toruniu (8 kwietnia) i Dziemianach (26 września).

- 14 marca – w Filii Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Gdańsku przy ul. Mariackiej 42 odbyła się promocja *Słownika biograficznego Pomorza Nadwiślańskiego. Suplement III*, pod redakcją prof. Józefa Borzyszkowskiego. Laudację wygłosił prof. Andrzej Romanow. W dyskusji na temat biografistyki i przyszłości słownika głos zabrali prof. Tadeusz Oracki, prof. J. Borzyszkowski oraz kierownik biblioteki Zbigniew Walczak. Organizatorami byli: Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna w Gdańsku, Gdańskie Towarzystwo Naukowe oraz Instytut Kaszubski.
- 3 kwietnia – w Muzeum Zachodniokaszubskim w Bytowie miała miejsce promocja książek: *Młodokaszubi. Szkice biograficzne*, autorstwa Józefa Borzyszkowskiego i Cezarego Obracht-Prondzyńskiego oraz VII tomu *Biblioteki Pisarzy Kaszubskich – Poezja Młodokaszubów* (Aleksander Majkowski, Jan Karnowski, Leon Heyke), opracowanie i przypisy: Hanna Makurat, wstęp: Józef Borzyszkowski, Adela Kuik-Kalinowska, Hanna Makurat. Organizatorami byli bytowski oddział Zrzeszenia Kaszubsko-Pomorskiego i Instytut Kaszubski w Gdańsku; spotkanie poprowadził prof. Cezary Obracht-Prondzyński.
- Tego samego dnia, w Muzeum Miasta Gdyni, przy licznych udziałach członków Pomorskiego Towarzystwa Genealogicznego, odbyła się promocja książki *Nasze korzenie. Wokół poszukiwań genealogicznych rodzin pomorskich*, t. III, pod red. J. Borzyszkowskiego i T. Rembalskiego. Spotkanie poprowadził dr Tomasz Rembalski, a jej organizatorami byli Instytut Kaszubski i Muzeum Miasta Gdyni.
- 14 czerwca i 20 czerwca – podwójną promocję miała książka Józefa Borzyszkowskiego *Pro memoria. Stefan Bieszk (1895–1964)*. Pierwsza odbyła się w Muzeum Piśmiennictwa i Muzyki Kaszubsko-Pomorskiej w Wejherowie, podczas której laudację wygłosiła dr Justyna Pomierska. Promocja została powtórzona 20 czerwca w Tawernie „Mestwin” w Gdańsku. Podczas tego samego spotkania promowano tomik poezji s. Doroty Ireny Depki OSB pt. *Przypisy*, ze słowem wstępnym abpa Tadeusza Goćłowskiego i wspomnieniem o autorce pióra prof. Józefa Borzyszkowskiego. Laudację wygłosiła Halina Słojewska-Kołodziejowa.
- 21 listopada – w Domu Kaszubskim odbyła się promocja książek Jowity Kęcińskiej-Kaczmarek, *Remusową stęgną* oraz Konrada Kaczmarka, *Sine*. Laudatorami byli prof. Daniel Kalinowski i prof. Józef Borzyszkowski.

2014

- 13 lutego w Domu Kaszubskim w Gdańsku promowano dwie książki: Pawła Dżianisza *Brulion hipochondryka czyli o szlachetnym zdrowiu więcej niż mendel inności* oraz *Pro memoria Jan Piepka (1926–2001)*, w opracowaniu, komentarzami i wstępem Józefa Borzyszkowskiego. Laudację wygłosił prof. Cezary Obracht-Prondzyński.
- 27 marca odbyła się prezentacja książek z serii „Moja Biblioteka Mazurska”, która stanowiła doskonałą okazję do porównania pracy wydawniczej na Mazurach i Kaszubach. Spotkanie z wydawcą i autorem wielu mazurskich książek, Waldemarem Mierzwą, zorganizowała dr Miłoslawa Borzyszkowska-Szewczyk, a poprowadził prof. Cezary Obracht-Prondzyński.
- 2 kwietnia w Wielkim Buczku miała miejsce promocja książki Konrada Kaczmarka *Na skraju puszczy*.
- 10 kwietnia Dom Kaszubski był świadkiem wieczoru poezji i prozy ku pamięci *Lecha Bądkowskiego i Jego przyjaciół – Kaszubów Wileńskich*. Gościem honorowym był „ostatni z grona Mu najbliższych” – Zbigniew Szymański. Utwory prezentowali Halina Słojewska-Kołodziejowa i Ryszard Ronczewski. Spotkanie prowadził prof. Józef Borzyszkowski.
- 25 kwietnia w Domu Kaszubskim w Gdańsku, przy okazji zebrania walnego członków Instytutu Kaszubskiego, odbyła się promocja najnowszego tomu serii *Biblioteki Pisarzy Kaszubskich*, czyli Jana Trepczyka, Aleksandra Labudy, Jana Rompskiego, Stefana Bieszka, Franciszka Gruczy i Feliksa Marszałkowskiego *Poezja Zrzeszyńców* oraz najnowszego, 15 tomu rocznika naukowego „Acta Cassubiana”. Laudację t. VIII BPK wygłosił prof. Jerzy Treder.
- 8 maja w kaszubskiej Tawernie „Mestwin” odbyło się spotkanie z dr. Henrykiem Kaczorowskim z Ciechanowa, byłym profesorem języka polskiego w Liceum Pedagogicznym w Kościerzynie. Głównym punktem programu była promocja książki profesora *Z dziejów polskiej myśli pedagogicznej* (Opinogóra 2013), którą należy uważać „za szczególny wyraz hołdu dla takich mistrzów pedagogów, jak: Bolesław Prus, Bogdan Nawrocyński i Czesław Czapów”.

- Kilka spotkań promocyjnych miała książka Justyny Pomierskiej *Przysłowia kaszubskie – studium paremiografii i paremiologii*. Pierwsze odbyło się 27 kwietnia w Miejskiej Bibliotece Publicznej bytowskiego zamku, na zaproszenie tamtejszego oddziału ZK-P, podczas którego laudację wygłosił prof. Jerzy Treder; drugie, 22 maja w gdańskiej Tawernie „Mestwin” z laudacją prof. Anety Lewińskiej, a kolejne 23 czerwca w Muzeum Piśmiennictwa i Muzyki Kaszubsko-Pomorskiej w Wejherowie, gdzie laudację wygłosił prof. Jerzy Samp.
- 25 czerwca Instytut Kaszubski zorganizował w Domu Kaszubskim w Gdańsku promocję książki Anety Lewińskiej *Ojców mowę znać należy. Język elementarzy polskich wydawanych na Pomorzu Gdańskim w latach 1840–1920 jako narzędzie kształcenia i wychowania*, która zgromadziła liczne grono słuchaczy. Laudację wygłosiła prof. Izabela Kępka.
- 24 lipca, z okazji 110. rocznicy urodzin Anny Łajming, w Szkole Podstawowej w Przymuszewie, odbyła się okolicznościowa uroczystość zorganizowana wspólnie przez Instytut, władze gminy Brusy oraz Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie. W programie znalazły się promocje trzech książek, w tym wydanej przez Instytut Kaszubski *Childhood / Dzieciństwo. Memoirs / Wspomnienia I* Anny Łajming, w tłumaczeniu Blanche Krbeček i Stanisława Frymarka oraz z przedmową Józefa Borzyszkowskiego. Dwie pozostałe książki to wznowiony utwór dramatyczny *Parzyn*, wydany przez wydawnictwo ZK-P ze wstępem prof. Daniela Kalinowskiego oraz *Bajki A. Łajming*, wydane przez spółkę LiveHome, której prezesem jest prawnuk autorki Marcin Łuszkiewicz.
- 11 września odbyła się promocja książki, wydanej przez Zarząd Główny Zrzeszenia Kaszubsko-Pomorskiego, *Bezsens i sens choroby nieodwracalnej*, ostatniego dzieła autorstwa Brunona Synaka, zmarłego niedawno profesora socjologii, działacza i polityka oraz członka Instytutu Kaszubskiego. O książce mówił prof. Cezary Obracht-Prondzyński.
- 15 października w Tawernie „Mestwin” odbyła się promocja dwóch raptularzy kaszubskich, Tadeusza Jabłońskiego *Raptularzyk z pocztunku XXI wieku* (Gdańsk 2014), wydany przez Instytut Kaszubski oraz Daniela Kalinowskiego, *Raptularz literacki* (Gdańsk 2014), wydany przez Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie. Obie książki zaprezentował prof. Andrzej Ceynowa.

2015

- 22 stycznia w Tawernie „Mestwin” odbyła się promocja pierwszego niemieckiego tłumaczenia poematu epoki baroku Marcina Borzymowskiego *Nawigacya morska do Lubeki*, wydanego w serii *Colloquia Baltica* przez Akademię Baltica pt. *Von Danzig nach Lübeck. Eine Meeresfahrt im Jahre 1651*. O książce mówiła dr Miłostawa Borzyszkowska-Szewczyk: *Odczytując „Morską Nawigację do Lubeka” Marcina Borzymowskiego na nowo*, która następnie moderowała rozmowę z Jürgenem Vietigem, redaktorem i inicjatorem wydania książki oraz dr. Christianem Pletzingem, wydawcą instytucjonalnym. Promocję współorganizowała Academia Baltica z Sankelmark k. Flensburga.
- 27 stycznia w siedzibie Muzeum Miasta Gdyni przy ul. Zawiszy Czarnego 1 miała miejsce promocja książki Romana Klebby *Z Kłanina w świąt – między Gdańskiem a Gdynią. Wspomnienia*, w opracowaniu dr. Tomasa Rembalskiego i prof. Józefa Borzyszkowskiego z obszernym wstępem Józefa Borzyszkowskiego. Licznie przybyłych, w tym rodzinę autora wspomnień, przywitał dyrektor muzeum dr Jacek Friedrich. Książkę prezentowali autorzy opracowania wspomnień, lecz najwięcej o Romanie Klebbie i okoliczności powstania jego wspomnień opowiadał prof. Józef Borzyszkowski. Wywiązała się również ciekawa dyskusja między zebranymi znajomymi i przyjaciółmi Klebby. W tej części głos zabrali m.in. Posłanka na Sejm RP Teresa Hoppe i Aleksander Trzebiatowski, były prezes gdyńskiego Oddziału ZK-P. Na koniec wiele miłych słów o Romanie Klebbie w imieniu rodziny wypowiedziała wnuczka Magdalena Rudzińska.
- 29 stycznia w Wojewódzkiej Bibliotece Publicznej, w filii przy ul. Mariackiej odbyła się promocja polskiego tłumaczenia opowieści autobiograficznej Franka Meislera *Zaułkami pamięci. Gdańsk – Londyn – Jaffa*, w tłum. Agaty Teperek i Andrzeja Szewczyka, pod redakcją i z postawieniem Miłostawy Borzyszkowskiej-Szewczyk. O książce mówił prof. Cezary Obracht-Prondzyński, o autorze dr Miłostawa Borzyszkowska-Szewczyk, pokazując prezentację multimedialną pt. *Co skrywa pewna komoda w Tel Aviwie?* Spotkaniu towarzyszyła żywa dyskusja zgromadzonych licznie uczestników.

- 21 lutego w Tawernie „Mestwin” odbyła się promocja wspomnień prof. Stanisława Salmonowicza z Torunia pt. *Życie jak osioł ucieka...*, których wydawcą jest Instytut Pamięci Narodowej w Gdańsku. Laudacje wygłosili Wicemarszałek Senatu RP Jan Wyrowiński i dr hab. Mirosław Golon, dyrektor Oddziału IPN w Gdańsku. Ważne głosy w dyskusji na temat książki zabrali prof. Janusz Jasiński z Olsztyna oraz prof. Józef Borzyszkowski.
- W tym samym miejscu, 5 marca odbyła się promocja wydanej przez Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie i Instytut Kaszubski książki Józefa Borzyszkowskiego *Historia Kaszubów*, pierwszego tomu z popularnonaukowej serii „Vademecum”, która w zamierzeniu ma stanowić kompendium wiedzy, czy też podręcznik dla studentów i nauczycieli. Następne tomy dotyczyć będą literatury i języka Kaszubów, ruchu kaszubsko-pomorskiego oraz kaszubskiej kultury i tożsamości. Licznie zebranych przywitał prezes Zarządu Głównego ZK-P Łukasz Grzędzicki, a laudację wygłosił prof. Cezary Obracht-Prondzyński. Książka spotkała się z dużym zainteresowaniem, czego przejawem była żywa dyskusja, w której udział wzięli m.in. dr Justyna Pomierska, Jerzy Netzel, Łukasz Grzędzicki, Cezary Obracht-Prondzyński i przede wszystkim autor książki prof. Józef Borzyszkowski.

Inne nagrody i wyróżnienia

2012

- 20 kwietnia – podczas zebrania sprawozdawczo-wyborczego przyznano i wręczono dyplom Członka Honorowego Instytutu Kaszubskiego prof. Andrzejowi Zbierskiemu oraz ks. abp. Tadeuszowi Goćłowskiemu, który z powodu choroby, nie mógł go odebrać. Wręczenie tegoż dyplomu miało miejsce 13 września podczas ważnej uroczystości związanej z promocją książki *Prymas z Kaszub. Z Arcybiskupem Henrykiem Muszyńskim rozmawia Krzysztof Łukasik*, którą zaprezentował prof. Józef Borzyszkowski. Laudację wygłosił prof. Cezary Obracht-Prondzyński.
- 12 maja – w ramach obchodów IV Dnia Kaszubskiego w Szczecinie odbyła się sesja popularnonaukowa *Młodzi Kaszubi – tradycja i współczesność*. Miłą uroczystością Dnia Kaszubskiego było wręczenie dyplomu Honorowego Członka Instytutu Kaszubskiego prof. Kazimierzowi Kozłowskiemu.
- 13 lipca – Instytut Kaszubski wziął udział w XIII Kościerskich Targach Książki Kaszubskiej i Pomorskiej „Costerina 2012”, gdzie wystawił swoje wydawnictwa. W towarzyszącym targom konkursie główną nagrodę w kategorii literatura faktu otrzymała wydana przez Instytut książka Jana Zbrzëcë (Stanisława Pestki) *W stolëcë chmùrników*.

2013

- 25 marca – odbyło się wręczenie Medalu za Zasługi dla Województwa Pomorskiego prof. Józefowi Borzyszkowskiemu, prezesowi Instytutu Kaszubskiego. Jest to najwyższe odznaczenie przyznawane przez pomorski samorząd, a uhonorowanie Prezesa Instytutu jest wyrazem

uznania za jego zaangażowanie i pracę na rzecz całej wspólnoty kaszubsko-pomorskiej. Laudację wygłosił marszałek Mieczysław Struk.

- 21 maja – w Domu Kaszubskim wręczono dyplom Członka Honorowego Instytutu Kaszubskiego zasłużonej badaczce kaszubszczyzny prof. dr hab. Hannie Popowskiej-Taborskiej. Laudację wygłosił prof. Jerzy Treder.
- 19 lipca – podczas Targów Książki w Kościerzynie, nagrodę w kategorii publikacje naukowe w Konkursie Literatury Kaszubskiej, otrzymała książka wydana przez IK pt. *Rehabilitacja i weryfikacja narodowościowa ludności polskiej w województwie gdańskim po II wojnie światowej*, autorstwa Sylwii Bykowskiej.

2014

- 11 lipca – podczas XV Targów Książki w Kościerzynie główną nagrodę w kategorii publikacje naukowe i popularnonaukowe otrzymała dr Justyna Pomierska za książkę *Przysłowia kaszubskie. Studium z paremiografii i paremiologii*, a II miejsce w tej kategorii dr Hanna Makurat za filologiczne opracowanie kolejnego tomu „Biblioteki Pisarzy Kaszubskich” *Poezja Zrzeszyńców*.

Inne przedsięwzięcia: wystawy, upamiętnienia, spotkania

2012

- 19–21 września, pod hasłem „Mówiąc Ojczyzna” – kształtowanie polskiej tożsamości – wychowanie patriotyczne – edukacja kulturalna, odbyło się IV Krajowe Spotkanie Księży Regionalistów w Wyższym Seminarium Duchownym w Drohiczynie. Organizatorem sesji było Międzynarodowe Centrum Dialogu Międzykulturowego i Międzyreligijnego Uniwersytetu Kardynała Stefana Wyszyńskiego w Warszawie, Zakład Regionalizmu UKSW oraz Rada Krajowa Ruchu Stowarzyszeń Regionalnych RP, zaś kierownikiem naukowym ks. prof. dr hab. Henryk Skorowski, były rektor UKSW. Na spotkaniu tym Instytut Kaszubski reprezentowali prof. Józef Borzyszkowski i ks. Bogusław Głodowski. Prof. Borzyszkowski wziął udział w dyskusji „Kościoł w regionie – regionalizm w Kościele”, gdzie przybliżył kulturę Kaszub i Pomorza.
- 11 kwietnia – w Gdańsku otwarto wystawę fotograficzno-dokumentalną *Rosyjscy jeńcy wojenni i emigranci w Gdańsku 1914–1939 r.*, na początku której słowo wstępne wygłosił prof. Andrzej Romanow. Współorganizatorami wystawy były Rosyjskie Centrum Nauki i Kultury w Gdańsku (w którego siedzibie miała miejsce wystawa), Instytut Kaszubski oraz Stowarzyszenie Współpracy Polska-Wschód.
- 22-25 maja – gościł w Instytucie p. Klaus Reiff, przedstawiciel Fundacji im. Hermanna Niermanna z Düsseldorfu. W czasie swojego pobytu odwiedził m.in. Dom Kaszubski i siedzibę Instytutu, wejherowskie Muzeum Piśmiennictwa i Muzyki Kaszubsko-Pomorskiej oraz Kaszubski Uniwersytet Ludowy we Wieżycy. Wizyta niemieckiego gościa była też okazją do podziękowania za wsparcie dotychczasowych działań Instytutu, a jednocześnie do rozmów na temat przyszłości, planów i zamierzeń, w których mogłaby partycypować Fundacja. Z ramienia Instytutu

Kaszubskiego wizytę zorganizował prof. Józef Borzyszkowski, zaś przewodnikami gościa byli dr Miłostława Borzyszkowska-Szewczyk oraz dr Tomasz Rembalski. W 2012 roku Fundacja im. Hermanna Niermannna sfinansowała remont pomieszczeń biurowych Instytutu, zakup mebli biurowych oraz regałów magazynowych na książki, a także dwóch stanowisk komputerowych.

- 13 lipca – Instytut Kaszubski wziął udział w XIII Kościerskich Targach Książki Kaszubskiej i Pomorskiej „Costerina 2012”, gdzie wystawił swoje wydawnictwa. W towarzyszącym targom konkursie główną nagrodę w kategorii literatura faktu otrzymała wydana przez Instytut książka Jana Zbrzëcë (Stanisława Pestki) *W stolëcë chmùrników*.
- 14 lipca – w kościele p.w. św. Katarzyny Aleksandryjskiej w Bytowie miało miejsce uroczyste odsłonięcie tablicy pamiątkowej poświęconej ks. Ignacemu Cyrze (1856–1914), prezesowi Towarzystwa Młodokaszubów, podczas której okolicznościowe przemówienie wygłosił prezes IK prof. Józef Borzyszkowski. Z tej okazji ukazała się również broszura *Ksiądz Ignacy Cyra (1856–1914). Prezes Towarzystwa Młodokaszubów* (Bytów 2012), autorstwa Cezarego Obracht-Prondzyńskiego.
- W roku 2012 członkowie Instytutu intensywnie uczestniczyli w tworzeniu kierunku etnofilologia kaszubska na Uniwersytecie Gdańskim (koordynatorką i główną twórczynią była dr Justyna Pomierska z Instytutu Filologii Polskiej UG), który ostatecznie został uruchomiony.... Jednocześnie toczyły się prace w ramach grupy roboczej przy Ministerstwie Nauki i Szkolnictwa Wyższego nad stworzeniem warunków dla uruchamiania kierunku etnofilologia. W pracach tego zespołu uczestniczyli dr Tomasz Wicherkiewicz i prof. Cezary Obracht-Prondzyński.

2013

- 24–27 października – odbyły się Targi Książki w Krakowie. Było to znaczące przedsięwzięcie przygotowane wspólnie przez władze miasta Gdańska, Instytut Kultury Miejskiej, Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie oraz Instytut Kaszubski. Odbyło się ono w ramach dorocznego Salonu – „Małe Ojczyzny”. W roku 2013 był to salon kaszubsko-gdański. W trakcie trwania targów odbyło się szereg spotkań, w czasie których prezentowano działalność wydawniczą poszczególnych instytucji (w tym także IK) oraz promowano różne publikacje, organizując spotkania

z poszczególnymi autorami. Członkowie Instytutu przedstawili następujące zagadnienia:

Gdańsk a Kaszubi. Kaszubi w Gdańsku

- Prezentacja multimedialna: *Gdańsk a Kaszubi. Kaszubi w Gdańsku* – komentarz prof. Cezary Obracht-Prondzyński, Katarzyna Kulikowska
- Panel dyskusyjny z udziałem: Prezydenta Gdańska Pawła Adamowicza, prof. Józefa Borzyszkowskiego, prezesa ZK-P Łukasza Grzędzickiego. Prowadzenie: prof. Cezary Obracht-Prondzyński

Literatura kaszubska – tradycja i współczesność

- Prezentacja multimedialna: *Piśmiennictwo kaszubskie – od Ceynowy po współczesność*. Komentarz prof. Adela Kuik-Kalinowska
- Panel pt. *Czym jest i jaka jest literatura kaszubska – od Floriana Ceynowy do współczesnego komiksu* z udziałem: Dariusza Majkowskiego, Piotra Dziekanowskiego, Tomasza Fopke. Prowadzenie: prof. Daniel Kalinowski

Kaszubska nauka – książka naukowa o Gdańsku, Kaszubach i Pomorzu

- Prezentacja multimedialna „*Kwestia kaszubska*” w badaniach naukowych: *od Mrongowiusza po współczesność* – komentarz prof. Cezary Obracht-Prondzyński
- Dyskusja z udziałem: prof. Józefa Borzyszkowskiego, prof. Daniela Kalinowskiego, prof. Katarzyny Warmińskiej, dr Miłostawy Borzyszkowskiej-Szewczyk. Prowadzenie: prof. Cezary Obracht-Prondzyński

Między narodami. Kaszubi na polsko-niemieckim pograniczu

- *Trudne sąsiedztwo?* O polsko-niemiecko-kaszubskim współistnieniu na pograniczu opowiadał prof. Cezary Obracht-Prondzyński (komentarz do wystawy o historii Kaszubów)
- *Rehabilitacja i weryfikacja narodowościowa po II wojnie światowej na Kaszubach, Pomorzu i w Gdańsku*. Spotkanie z dr Sylwią Bykowską prowadził prof. Witold Stankowski

Przy wspólnym stole. O Krakowiakach, Góralach i Kaszubach

- Prezentacja multimedialna: *Krakowiacy i Górale a Kaszubi* – komentarz prof. Cezary Obracht-Prondzyński
- Spotkanie z prof. Józefem Borzyszkowskim, świadkiem czasu i redaktorem książki *Pro memoria Ks. Józef Tischner (1931–2000)*

Od muzyki do designu. Współczesna kultura kaszubska

- Prezentacja multimedialna: *Kultura tradycyjna i „nie-tradycyjna” Kaszubów* – komentarz Katarzyna Kulikowska

- O kulturze tradycyjnej i „nie-tradycyjnej” Kaszubów rozmawiają: Tomasz Fopke, Jaromir Szroeder, Katarzyna Kulikowska, Dariusz Majkowski. Spotkanie prowadził prof. Daniel Kalinowski

Wielokulturowe Pomorze – wielokulturowy Gdańsk

- Prezentacja multimedialna: *Wielokulturowe Pomorze – wielokulturowy Gdańsk* – komentarz prof. Cezary Obracht-Prondzyński
- Spotkanie z dr Miłostawą Borzyszkowską-Szewczyk, autorką projektu i redaktorem przewodnika *Śladami żydowskimi na Kaszubach / Jüdische Spuren in der Kaschubei*. Spotkanie prowadził prof. Daniel Kalinowski
- O Bytowie – „pograniczu na pograniczu” opowiadał prof. Cezary Obracht-Prondzyński, pomysłodawca projektu *Bytów – miasto czterech kultur* i redaktor albumu *Losy różne, miejsce wspólne. W krainie wielu kultur, języków i... smaków*

Kaszuby w mediach i Internecie

- Prezentacja multimedialna: *Media kaszubskie – historia i współczesność* – komentarz Dariusz Majkowski
- Rozmowa o kaszubskich mediach i o Kaszubach w Internecie – panel z udziałem: Dariusza Majkowskiego („Pomerania”), Leszka Szmidtkę (Radio Gdańsk), Piotra Dziekanowskiego („Kurier Bytowski”), prof. Katarzyny Warmińskiej. Spotkanie prowadził prof. Cezary Obracht-Prondzyński

Religia – kultura – tożsamość

- Spotkanie z Księdzem Prymasem prof. Henrykiem Muszyńskim i prezentacja książki *Prymas z Kaszub*. Prowadzenie: prof. Józef Borzyszkowski
- *Kaszubska Biblia – XVI-XXI wiek: od Krofeyja po współczesność*. Spotkanie z ks. prof. Adamem Sikorą prowadził Dariusz Majkowski.
- Krakowskie Targi Książki były doskonałą okazją do zaprezentowania obszernej oferty wydawnictw kaszubsko-pomorskich poza naszym regionem.

Rok **2013** to również czas ważnych inicjatyw, których podjęli się lub w których współuczestniczyli członkowie Instytutu Kaszubskiego, m.in.:

- zaangażowali się oni w badania etnologiczne i socjologiczne oraz przygotowanie seminarium w parafii Głównicy (wspólnie z parafią i gminą oraz Uniwersytetem Gdańskim). Badania realizują studenci pod opieką

prof. Anny Kwaśniewskiej, a seminarium przygotowuje prof. Józef Borzyszkowski.

- podjęli działania związane z upamiętnianiem społeczności żydowskiej Bytowa i okolicy. Uroczystości odsłonięcia pomnika w 75-letnicę spalenia bytowskiej synagogi odbyły się 8 listopada. Na czele społecznego komitetu stał prof. C. Obracht-Prondzyński, a w jego pracach brali udział m.in. dr Andrzej Chłudziński i dr Miłoslawa Borzyszkowska-Szewczyk, która była redaktorem przygotowanej na tę okazję książki.
- zorganizowali Bytowskie Forum Animatorów Kultury, które odbyło się w Tuchomiu w dniach 15-16 listopada. Inicjatorem organizacji forum był prof. Cezary Obracht-Prondzyński, a współorganizatorami i partnerami były następujące instytucje: Fundacja Partnerstwo Dorzecze Słupi, Oddział Zrzeszenia Kaszubsko-Pomorskiego w Bytowie, Centrum Międzynarodowych Spotkań w Tuchomiu, Gminny Ośrodek Kultury w Tuchomiu, Kaszubski Uniwersytet Ludowy we Wieżycy oraz Zakład Antropologii Społecznej IFSiD UG. Referaty wygłosili dr Agata Bachórz, *Co się zmienia w kulturze – jak kultura wpływa na zmiany?* i prof. Cezary Obracht-Prondzyński, *Metamorfozy kultury w środowiskach lokalnych. Przykłady z Bytowa i okolic*.

2014

- 24–25 października, w ramach Targów Książki w Krakowie, Instytut Kaszubski wspólnie z ZK-P przygotował dwa bloki seminaryjne. Pierwszy, zatytułowany *Losy gdańszczan. Mała ojczyzna z żydowskiej perspektywy (Franka Meislera „Zaułkami pamięci. Gdańsk – Londyn – Jaffa”)*, poprowadzili dr Miłoslawa Borzyszkowska-Szewczyk i prof. Daniel Kalinowski. Dzień później, prof. Daniel Kalinowski wygłosił wykład pt. *Kaszubi żyją... O sytuacji najnowszej literatury kaszubskiej*.
- Należy wspomnieć również o pozostałych, równie ważnych przedsięwzięciach, w które zaangażowali się członkowie Instytutu Kaszubskiego, a należy do nich wiosenna uroczystość odsłonięcia, na domu należącym do potomków doktora Augustyna Wika-Czarnowskiego w Helu, tablicy pamiątkowej poświęconej temu wybitnemu lekarzowi, homeopacie, społecznikowi, autorowi m.in. *Przewodnika zdrowia* wydanego w języku polskim w Berlinie. Tablica została ufundowana przez córkę Heliodorę Sosin przy udziale Instytutu Kaszubskiego.

- Kolejnym wydarzeniem była uroczystość zorganizowana 4 maja, w pierwszą rocznicę poświęcenia figury radosnej Matki Boskiej Leśnej w Wielkim Buczku. Wzięli w niej udział, obok gospodarzy na czele z prof. Jowitą Kęcińską-Kaczmarek, także prezes Instytutu Kaszubskiego prof. Józef Borzyszkowski oraz ks. prałat dr Bogusław Głodowski.
- Instytut Kaszubski uświetnił również IV Światowy Zjazd Gdańszczan, który odbył się w lipcu 2014 roku. Z tej okazji przygotowano polskie tłumaczenie wspomnień Franka Meislera pt. *Zaułkami pamięci. Gdańsk – Londyn – Jaffa*. Tłumaczenia dokonali Agata Teperek i Andrzej Szewczyk, zaś książkę opracowała Miłostawa Borzyszkowska-Szewczyk. W ramach Zjazdu odbył się Kongres Gedanistyczny. Podczas jego obrad prezes Instytutu prof. J. Borzyszkowski wygłosił referat: *Kaszubi w Gdańsku. Gdańsk stolicą Kaszub? – raz jeszcze*.
- W lipcu w Pruszczu Gdańskim odbył się XVI Zjazd Kaszubów. Wzięli w nim udział Górale, m.in. Kazimierz Tischner, Sylwia Plucińska z zespołem „Podhale” – grupa spiska Jurgowa i Marek Zięba z Zespołem Regionalnym „Starosądeczanie”, z którymi osobne spotkanie, z udziałem prezesa Józefa Borzyszkowskiego i prezesem ZK-P Łukaszem Grzędzickim, odbyło się w Kaszubskim Uniwersytecie Ludowym we Wieszycy.
- 1 sierpnia w Muzeum we Wdzydzach Kiszewskich dr Miłostawa Borzyszkowska-Szewczyk wzięła udział w dyskusji na temat miejsca Kaszub w narracjach polskich, niemieckich i kaszubskich podczas seminarium, prowadzonego przez dr. Michała Szulca (Universität Potsdam, Historisches Institut, Neuere Geschichte) w ramach objazdu studyjnego po Pomorzu Gdańskim.
- W ramach konferencji *Rola i miejsce instytutów humanistycznych w systemie nauki polskiej i europejskiej*, która towarzyszyła obchodom jubileuszu 80-lecia Instytutu Śląskiego w Opolu (w dniach 16–17 czerwca) prezentacji działalności i osiągnięć Instytutu Kaszubskiego dokonał jego członek, prof. Miloš Řežník – obejmujący w październiku 2014 roku funkcję dyrektora Niemieckiego Instytutu Historycznego w Warszawie.
- 15 października w Rosyjskim Centrum Kultury i Nauki w Gdańsku odbyło się otwarcie wystawy fotograficzno-dokumentalnej pt. *Pierwsza wojna światowa 1914–1918*. Jej współorganizatorami były: Stowarzyszenie Współpracy „Polska–Wschód”, Kaliningradzkie Obwodowe Muzeum Historii i Sztuki, Polska Akademia Nauk Biblioteka Gdańska oraz Instytut Kaszubski w Gdańsku.

Partnerzy, mecenasi, współpracownicy

Zapewnienie środków na działalność Instytutu Kaszubskiego związane jest m.in. ze składaniem i rozliczaniem wielu wniosków kierowanych do różnych organizacji i instytucji o sfinansowanie pojedynczych przedsięwzięć, za które odpowiedzialni są w głównej mierze członkowie Zarządu. Bardzo ważnymi partnerami finansowi i mecenasami Instytutu są Ministerstwo Administracji i Cyfryzacji, Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego, Fundacja im. Hermanna Niermanna z Düsseldorfu, Fundacja Polsko-Niemieckie Pojednanie. Wymienić tu należy ponadto: Zrzeszenie Kaszubsko-Pomorskie, a zwłaszcza jego oddziały terenowe w Gdańsku, Gdyni, Wielkim Buczku, Bytowie, Chojnicach, Wierchucinie, Szczecinie i in., Nadleśnictwa w Przymuszewie i Kościerzynie, Muzeum Piśmiennictwa i Muzyki Kaszubsko-Pomorskiej w Wejherowie, Muzeum Zachodniokaszubskie w Bytowie, Muzeum Pomorza Środkowego w Słupsku, Muzeum Historyczno-Etnograficzne w Chojnicach, Muzeum Miasta Gdyni, Kaszubski Uniwersytet Ludowy, Uniwersytet Gdański, Akademię Pomorską w Słupsku, Uniwersytet Szczeciński, Elbląską Uczelnię Humanistyczno-Ekonomiczną, Bibliotekę Gdańską PAN, Wojewódzką i Miejską Bibliotekę Publiczną w Gdańsku; Miejską Bibliotekę Publiczną w Lęborku, Miejską Bibliotekę Publiczną w Gdyni, Książnicę Pomorską w Szczecinie, Bibliotekę Główną Uniwersytetu Szczecińskiego, Archiwum Państwowe w Szczecinie oraz szereg samorządów, od Urzędu Marszałkowskiego Województwa Pomorskiego zaczynając, przez samorządy powiatowe aż po samorządy miejskie i gminne.

W 2014 roku Instytut Kaszubski wzbogacił się o cenne dary rzeczowe w postaci książek. Dużą część swego gdańskiego, kaszubskiego i pomorskiego księgozbioru ofiarował członek Instytutu prof. Eugeniusz S. Kruszewski. Podobny gest wykonał także dr Jerzy Szews. Instytut otrzymał również duplikaty książek z Biblioteki Wyższego Seminarium Duchownego we Włocławku oraz Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk, a swoje opra-

cowania genealogiczne podarował także Peter von Lipinsky z Edmonton, niestrudzony krzewiciel kaszubszczyzny w Kanadzie i Stanach Zjednoczonych. Z kolei Instytut Kaszubski przekazał w darze znaczny zbiór książek Instytutowi Archeologii i Etnologii UG.

Pragniemy podziękować wszystkim instytucjom i osobom prywatnym, które w jakikolwiek sposób, materialnie, radą czy pracą wolontariacką wspomogły działania Instytutu Kaszubskiego w szóstej kadencji. Podkreślić też trzeba, że osiągnięcia i sukcesy Instytutu są efektem zaangażowania i oddania Pracowników oraz Członków stowarzyszenia.

INSTYTUT KASZUBSKI

80-837 Gdańsk, ul. Straganiarska 20-22
tel. +48 58 346 22 31, fax +48 58 346 23 27

e-mail: instytutkaszubski@wp.pl
www.instytutkaszubski.pl